

**PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS
LAGER ONDERWIJS**

Taalinitiatie Frans en Engels

Een leerlijn taalinitiatie Frans en Engels ontwikkelen als houvast voor leerkrachten lager onderwijs

Voorwoord

Het opstellen en uitwerken van deze bachelorproef is het einde van mijn driejarige opleiding leerkracht lager onderwijs aan de PXL te Hasselt. Ik sluit hiermee een hoofdstuk af waarin ik als persoon op verschillende gebieden ben gegroeid. De opleiding heeft me veranderd tot een volwaardige leerkracht lager onderwijs die staat te popelen om het werkveld in te springen. Het onderwerp dat ik in deze bachelorproef behandel, namelijk taalinitiatie, is voor veel leerkrachten onbekend terrein. Door mezelf te verdiepen in dit onderzoek, wil ik graag mijn ontdekte kennis delen met iedereen die een warm hart toedraagt aan het vreemdetalenonderwijs.

De keuze om rond taalinitiatie te werken is niet vanzelfsprekend geweest voor mij. Ik beschik over een stevige basis Frans en Engels, maar om hierover een onderzoek uit te werken, leek me een minder goed idee. De combinatie van eerdere ervaringen met taalinitiatie en de eerste ontmoeting met mijn externe partner gaven de doorslag. De directeur van de basisschool Atheneeke Tongeren, Chris Vandormael en taalcoach Kim Reumers staken mij meteen een hart onder de riem door heel gedreven samen het onderzoeksprobleem in kaart te brengen. Door hun betrokkenheid heb ik met veel enthousiasme deze bachelorproef tot een goed einde kunnen brengen. Zij verdienen hiervoor een welgemeend dankwoord.

Verder wil ik mijn promotor binnen het Hogeschool PXL, Katrien Daerden, bedanken. Bedankt voor jouw tijd, tips, opmerkingen en vooral geduld doorheen het opstellen van deze bachelorproef.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
Inhoudsopgave.....	3
Inleiding.....	5
1 Probleemstelling.....	6
1.1 Praktijkprobleem	6
1.2 Onderzoeksdoel	6
1.3 Onderzoeksvraag.....	7
2 Methodologie.....	8
2.1 Bevraging.....	8
2.2 Literatuurstudie	8
2.3 Observaties.....	8
2.4 Input handleidingen.....	8
3 Resultaten.....	9
3.1 Resultaten bevraging thuishalen	9
3.2 Wettelijk kader.....	9
3.3 Wat is taalinitiatie	10
3.3.1 Definitie.....	10
3.3.2 Het verschil met talensensibilisering.....	10
3.3.3 Basisdoelen	10
3.3.4 Voordelen van taalinitiatie	11
3.3.5 Valkuilen	11
3.3.6 Evalueren.....	12
3.3.7 Competenties van de leerkracht.....	12
3.4 Observaties in de praktijk.....	13
3.4.1 BS Atheneeke Tongeren	13
3.4.2 BS kindercampus Godsheide	15
3.4.3 GO! Daltonschool De TalenTuin.....	15
3.5 Handleidingen	16
4 Ontwikkelde output.....	17
5 Ontwerp	19
5.1 Leerlijn taalinitiatie Frans.....	19

5.1.1	Begeleidend document taalinitiatie Frans	21
5.2	Voorbeeld les taalinitiatie Frans – 1 ^e graad	25
5.3	Voorbeeld les taalinitiatie Frans – 2 ^e graad	33
	39
	41
5.4	Leerlijn taalinitiatie Engels	46
5.4.1	Begeleidend document taalinitiatie Engels	48
5.5	Voorbeeld les taalinitiatie Engels – 2 ^e graad.....	54
5.6	Leeg lessjabloon	64
5.7	Aanpassingen en bevindingen	66
6	Conclusie	67
7	Discussie.....	67
8	Reflectie	68
9	Bibliografie	69
10	Bijlagen	70

Inleiding

Vreemdetalenonderwijs klinkt voor sommige scholen bekend in de oren, voor anderen niet. De mogelijkheid om een vreemde taal zoals Frans, Engels of Duits extra aan te bieden tijdens de schooluren is niet langer onmogelijk. Vanaf de kleuterklas kan een school kiezen om vreemdetalenonderwijs facultatief te integreren in hun weekrooster. De leerlingen kunnen dan al op jonge leeftijd genieten van het leren van een vreemde taal. Omdat dit de eerste keer is dat ze in contact komen met een nieuwe taal, wordt dit op een speciale manier gedoceerd, namelijk in de vorm van taalinitiatie.

Taalinitiatie is een speelse, laagdrempelige manier van lesgeven waarmee ik in de eerste twee jaren van mijn opleiding leerkracht lager onderwijs in contact ben gebracht. De focus lag vaak taalinitiatie Frans in plaats van op formeel Frans. Onze docent, Karen Reekmans, die overigens veel onderzoek gedaan heeft over taalinitiatie, hamerde op het belang van een taal aanleren op jonge leeftijd. Ik maakte kennis met een manier van lesgeven die ik vroeger als kind nooit heb kunnen ervaren.

Met veel mondelinge interactie, spelvormen, muzische activiteiten, afbeeldingen, poppen en liedjes wordt een les taalinitiatie opgebouwd. De speelse manier van lesgeven lijkt op het eerste zicht gemakkelijk omdat hier de ongeschreven regel 'niets moet, alles mag' geldt. Aan deze spreuk kunnen leerkrachten zich wel eens mispakken. Het opstellen van een les taalinitiatie moet doordacht zijn. De mogelijke lesinhouden staan nergens vast beschreven en dit maakt het voor scholen moeilijk om een vaste structuur of rode draad te integreren op vlak van taalinitiatie.

Met dit onderzoek wil ik ten eerste de leerkrachten van basisschool Atheneeke Tongeren een houvast bieden over hoe ze een les taalinitiatie Frans of Engels kunnen opbouwen. Iedere leerkracht moet dit op dezelfde manier toepassen zodat de leerlingen doorheen hun loopbaan in het lager onderwijs genieten van structurele lessen taalinitiatie. Ten tweede maak ik met behulp van een begeleidend document duidelijk welke lesinhouden, werkvormen en materialen aan bod kunnen komen tijdens de lessen. Ten laatste maak ik er een prioriteit van om bovenstaande punten in een overzichtelijke leerlijn te gieten die later geïntegreerd kan worden in het taalbeleid van de school.

1 Probleemstelling

1.1 Praktijkprobleem

De laatste jaren is de schoolpopulatie erg divers geworden. De instroom van leerlingen met extra onderwijsbehoeften, speciale noden en andere culturele achtergrond is toegenomen. Soms ervaren leerkrachten dit gegeven als een struikelblok of hindernis. Directies of scholengroepen kunnen niet altijd een oplossing op maat bieden voor deze leerlingen omdat ze niet beschikken over de juiste hulpmiddelen of competenties. Lesgeven is tegenwoordig veel complexer dan enkel voor de klas staan, men moet bereid zijn elk kind op zijn eigen niveau te willen helpen.

Ik sprak al over leerlingen met een andere etnische achtergrond. Dit wil zeggen dat ze een andere religie, een andere cultuur, een andere nationaliteit hebben en bijgevolg ook een andere moedertaal hebben. De leerlingen met een andere thuistaal vormen sinds enkele jaren een uitdaging voor basisschool Atheneeke Tongeren. Ik spreek hier duidelijk over een 'uitdaging' en niet over een struikelblok of hindernis.

De directie en zijn team stelden de voorbije jaren een grote instroom van Franstalige leerlingen en leerlingen die over komen van het immersieonderwijs vast. Dit heeft tot gevolg dat in de schoolgangen en op de speelplaats de Franse taal steeds vaker wordt gesproken. Om hierop in te spelen is de school gestart met het geven van taalinitiatie Frans in L3 en L4 en sinds het schooljaar 2017-2018 genieten de leerlingen van L5 en L6 van taalinitiatie Engels. Dit wordt gekaderd binnen de visie 'graag rond taal bezig zijn, spreekdurf en plezier ontwikkelen'. Basisschool Atheneeke Tongeren wil zich op deze manier profileren als sterke talencampus, die tal van mogelijkheden en kansen biedt voor de talige ontwikkeling van haar leerlingen.

Momenteel worden de taalinitiatielessen gegeven door bachelors taal uit het secundair onderwijs. De basisschool is immers verbonden aan een middenschool die op dezelfde campus gelegen is. Ondanks de goed uitgebouwde lessen die zij geven (cfr. observaties), ontbreekt er iets. De bachelors secundair onderwijs zijn opgeleid om lesinhouden van het middelbaar te doceren terwijl ze nu aan de slag moeten met leerstof Engels en Frans op beginners- of A1 niveau. (ERK) Ondertussen hebben ze hun eigen manier van aanpak ontwikkeld, waarvoor de basisschool hen zeer dankbaar is. De school wil een langetermijnvisie ontwikkelen met aandacht voor een laagdrempelige maar goed onderbouwde leerlijn taalinitiatie, die als houvast dient voor elke leerkracht lager onderwijs binnen het schoolteam.

Een basisschool kan zich onderscheiden als sterke talencampus wanneer ze een goed uitgeschreven leerlijn kunnen voorleggen. Alle leerkrachten hebben hierdoor een houvast waarmee ze aan de slag kunnen gaan. Leerinhouden, werkvormen, attitudes, materialen en aandachtspunten in verband met taalinitiatie worden niet willekeurig gekozen. Er moet een duidelijke rode draad doorheen de leerlijn lopen. Het opstellen van een dergelijke leerlijn zal de continuïteit garanderen voor basisschool Atheneeke Tongeren.

1.2 Onderzoeksdoel

Het doel van mijn onderzoek is duidelijk afgebakend: het ontwerpen van een leerlijn taalinitiatie Frans en Engels voor de leerkrachten lager onderwijs van de basisschool Atheneeke Tongeren. Momenteel valt of staat het taalbeleid met het accent op taalinitiatie met de bachelors uit het secundair onderwijs. Ik respecteer hun werk enorm en ze mogen terecht fier zijn op hetgeen ze bijbrengen aan de leerlingen. De basisschool wil zich echter profileren als een sterke talencampus. Hiervoor zullen alle leerkrachten op éénzelfde lijn moeten zitten. De 'taak' die nu op de schouders van de bachelors secundair rust, zal verdeeld moeten worden over het hele leerkrachtenteam.

Dit onderzoek gaat echter verder dan het opstellen van een leerlijn voor zowel taalinitiatie Frans als taalinitiatie Engels. Ik wil vier voorbeeldlessen opstellen die als houvast kunnen dienen voor beginnende leerkrachten. Samen met een leeg sjabloon en een begeleidend document moet dit zorgen voor goed onderbouwde lessen taalinitiatie. Ik heb samen met taalcoach Kim Reumers gekozen om deze elementen te bundelen in dit onderzoek.

Mijn visie is gericht op een constructief geheel. De leerlijnen taalinitiatie Frans en Engels bevatten op vlak van leerstofinhoud een opbouwende moeilijkheidsgraad. Uitgeschreven werkvormen, materialen en aandachtspunten moeten deze visie mogelijk maken. In de toekomst moet zowel de eerste graad als de tweede graad taalinitiatie Frans krijgen. Hiermee wil ik de leerlingen voorbereiden op het formeel Frans in de derde graad. Daarnaast zullen de leerlingen van de tweede graad en de derde graad taalinitiatie Engels krijgen. Ik hoop hiermee de overstap naar het formeel Engels in het secundair te vergemakkelijken.

1.3 Onderzoeksvraag

Hoe kan er een leerlijn taalinitiatie Frans/Engels ontwikkeld en ingevoerd worden die als houvast kan dienen voor leerkrachten lager onderwijs?

Volgende deelvragen vervolledigen de onderzoeksvraag:

- Wat is taalinitiatie?
- Wat zegt het wettelijk kader omtrent taalinitiatie?
- Welke competenties van de leerkracht lager onderwijs doen een les taalinitiatie slagen?
- Wat zijn de voordelen voor een leerling na het ervaren van taalinitiatie in het lager onderwijs?

2 Methodologie

2.1 Bevraging

Ten eerste heb ik in samenspraak met de directie de schoolpopulatie in kaart gebracht. Omwille van de diverse instroom van verschillende thuishalen leek dit in het kader van mijn bachelorproef interessant. De vragen werden opgesteld om de gesproken thuishalen per leerjaar weer te geven. Verder heb ik ook gepeild naar de voorkeurstaal van de leerlingen en de meest gesproken taal op school. Dit is later van toepassing tijdens het opstellen van een lesvoorbereiding. In de beginsituatie van een les taalinitiatie wordt telkens opgenomen welke leerlingen de vreemde taal al spreken. Zij kunnen een ondersteunende functie invullen tijdens het lesgeven. De bevraging is te vinden in de bijlage.

2.2 Literatuurstudie

Ten tweede ben ik talenonderwijsgerichte bronnen gaan bestuderen. De voorbije tien jaar hebben zich hierin enkele grote veranderingen voorgedaan. De informatie heb ik vooral gehaald uit Vlaamse overheidsinstanties die zich specialiseren in het onderwijs. Door deze bronnen te raadplegen kan ik een duidelijk beeld schetsen voor de lezer en wat de mogelijkheden hierbinnen zijn. De omzendbrieven en beleidsdocumenten van minister van onderwijs, Hilde Crevits, geven dan weer de ambitieuze doelen aan, waarnaar men streeft in de toekomst. Dit laatste gegeven heb ik gebruikt om het eindproduct op te staven.

Samengevat, vanuit mijn literatuurstudie heb ik deelvragen kunnen opstellen en beantwoorden die de lezer van dit onderzoek de nodige bijkomende informatie geeft om het geheel te begrijpen. Het wettelijk kader en de eerder geschreven onderzoeken omtrent taalinitiatie schepten duidelijkheid over de mogelijkheden binnen dit onderwerp.

2.3 Observaties

Ten derde ben ik begonnen met het observeren van de taalinitiatielessen Frans en Engels die momenteel (2018-2019) gegeven worden in basisschool Atheneeke Tongeren. De school geniet al van twee bachelors secundair die ondertussen minstens één jaar ervaring hebben in het vak. Ik vond het belangrijk om hun mening te vragen over een leerlijn taalinitiatie. Na het observeren van een les en het stellen van vragen, heb ik in overleg met de lesgevers enkele belangrijke aandachtspunten mee opgenomen in het onderzoek.

Naast de observaties in Tongeren, ben ik op zoek gegaan naar good practices. Je leert immers het best wanneer je iets concreet kan waarnemen. Via een docent Frans van de hogeschool PXL, Karen Reekmans, ben ik in contact gekomen met Vrije Basisschool Kindercampus Godsheide. Na een goed contact met mevrouw Christine Goetschalckx, leerkracht taalinitiatie Frans, mocht ik hier ook een les gaan observeren.

Uiteindelijk heb ik ook nog zelf contact opgenomen met de Talentuin in Lummen. Hier mocht ik in de tweede en derde kleuterklas gaan observeren. Het kleuteronderwijs is niet de doelgroep waar ik mijn product voor ontwerp, maar ik was benieuwd naar de lesactiviteiten die al mogelijk zijn binnen deze leeftijd. Vooral naar het ontwerpen van de leerlijn taalinitiatie voor de eerste graad leek dit een meerwaarde.

2.4 Input handleidingen

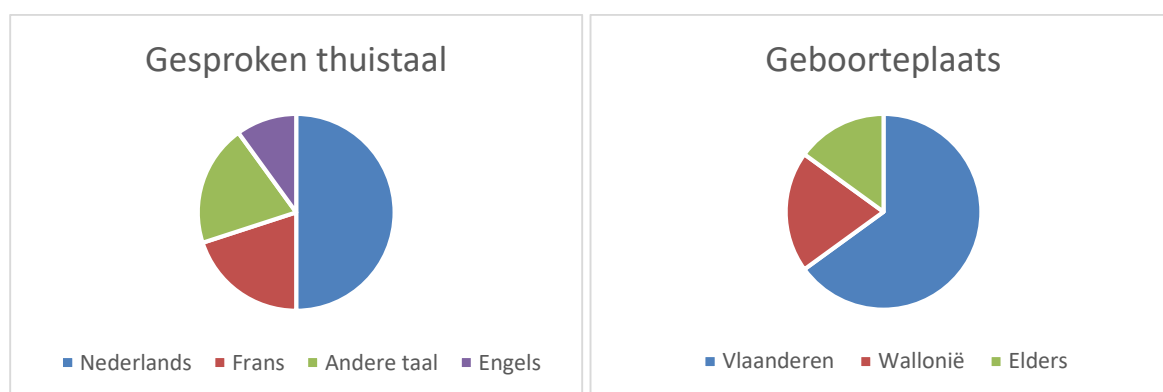
Een laatste informatiebron die ik gehanteerd heb zijn bestaande handleidingen taalinitiatie Frans. Voornamelijk bestaande rituelen, materialen en lesideeën waren interessant om mee te nemen in mijn onderzoek.

3 Resultaten

3.1 Resultaten bevraging thuistalen

Uit de bevraging kan ik concluderen dat 60-65% van de leerlingen die momenteel in de basisschool Atheneeke Tongeren zitten, geboren zijn in Vlaanderen. Opvallend is dat in het totaal slechts 45-55% van de leerlingen Nederlands als thuistaal hebben. De toenemende instroom van anderstalige leerlingen is een feit. Frans is daaropvolgend de meeste gesproken thuistaal. Deze leerlingen geven ook aan dat ze op de speelplaats vaak Frans spreken. Ik neem dit gegeven mee tijdens het maken van de lesvoorbereiding taalinitiatie Frans (beginsituatie).

Er werd ook gepeild naar de Engelse taal. De resultaten vallen hiervoor minder op. Engels wordt minder dan 10% aangegeven als thuistaal. Dit betekent dat de voorkennis op vlak van deze taal kleiner zal zijn dan op voorhand gedacht, tenminste vanuit een moedertaal.

De bevraging bracht overigens een beeld over de andere thuistalen die de leerlingen spreken zoals, Arabisch, Pools, Albanees, Duits,... Verder weten we nu ook de geboorteplaats van elke leerling per klas, maar dit is voor mijn onderzoek niet relevant.

3.2 Wettelijk kader

Sinds 2004 is het leergebied Frans verplicht in het vijfde en zesde leerjaar van het gewoon basisonderwijs. Vanaf het schooljaar 2017-2018 hebben scholen meerdere mogelijkheden. (Data onderwijs Vlaanderen, 2017) De voorrang voor het Frans is verdwenen. Scholen kiezen zelf met welke taal ze starten. (Duits, Engels, Frans) Indien de leerlingen het Nederlands voldoende beheersen, kunnen scholen starten met het formeel talenonderwijs vanaf het derde leerjaar en dit niet enkel voor Frans, maar ook voor Engels en/of Duits. Sinds 2010 zijn er al ambitieuzere eindtermen Frans geformuleerd. De communicatieve vaardigheden (spreken, begrijpend luisteren, begrijpend lezen, mondelinge interactie en schrijven) werden belangrijker. De schrijfvaardigheden dienen ter ondersteunende functie. (Crevits, 2014-2019)

Deze communicatieve vaardigheden kunnen worden aangebracht in de vorm van taalinitiatie. Scholen kunnen al vanaf het eerste leerjaar formeel onderwijs Frans facultatief aanbieden en vanaf het derde leerjaar geldt dit hetzelfde voor Engels (beide in de vorm van taalinitiatie). Toch maken scholen weinig gebruik van deze mogelijkheid om taalinitiatie aan te bieden. Het is nochtans belangrijk dat kinderen op vroege leeftijd kennismaken met vreemde talen.

De nieuwe eindtermen (2010) hebben tot op heden nog niet hun stempel kunnen drukken op vlak van communicatieve vaardigheden. Uit het onderzoek van de VLOR blijkt dat leerkrachten moeite hebben met het loslaten van de traditionele manier van lesgeven. Dit zorgt er voor dat de aandacht van communicatieve vaardigheden nog te weinig aan bod komt. (Vlor, 2017)

De VLOR is er van overtuigd dat de eindtermen goed geformuleerd zijn en dat de leerlingen deze zeker moeten kunnen behalen. Dit vraagt tijd omdat de leerkrachten zelf 'vechten' met de methode taalinitiatie. Met behulp van verschillende actoren moet er een sterker professioneel continuüm gevormd worden. Hun advies luidt: *“Neem in de regelgeving opnieuw op dat als scholen werken aan taalinitiatie, dit eerst gebeurt voor Frans. Dit stimuleert scholen om een doorlopende leerlijn te creëren, aangezien Frans een verplicht leergebied is in het vijfde en zesde leerjaar.”* (Vlor 2017) Laat dit nu net ook het doel zijn van mijn onderzoek, een leerlijn taalinitiatie ontwikkelen.

3.3 Wat is taalinitiatie

3.3.1 Definitie

Taalinitiatie is een onderwijsmethode om stapsgewijs een vreemde taal aan te leren. De overstap naar het 'formeel' aanleren van een taal zal nadien veel vlotter verlopen. Initiatie heeft als doel iemand in te wijden in een bepaalde vreemde taal. Het is bewezen dat kinderen op jonge leeftijd sneller en beter overweg kunnen met het aanleren van talen. Door het vroege levensstadium waar de leerlingen zich in bevinden, is een speelse, ludieke manier van leren zeer geschikt. Taalinitiatie is daarom de geschikte methode. Muzische vorming, beeldmateriaal, spelletjes,... worden gebruikt om het aanleren te ondersteunen. De kinderen breiden hun woordenschat uit door hen te laten luisteren en spreken over dingen uit hun eigen leefwereld. Taalinitiatie dient daarom ook niet als 'studeervak' aanschouwd te worden. Het moet een omgeving zijn waarin kinderen met hun vriendjes en vriendinnetjes allemaal op hetzelfde niveau bezig zijn met een vreemde taal. (*Ici-info*)

Zoals eerder gezegd zal het formeel lesgeven in de vreemde taal nadien beter verlopen. De leerlingen hebben geen angst om de taal te spreken, wat we tegenwoordig wel vaak zien. Leerlingen die taalinitiatie op jonge leeftijd gehad hebben, ontwikkelen een positieve taalattitude. (Reekmans, 2016) Frans of Engels zal niet als een 'nieuw' vak aanschouwd worden, wel als een normale tweede taal waarin men zich nu verder gaat verdiepen. (*Ici-info*)

3.3.2 Het verschil met talensensibilisering

Taalinitiatie focust zich op het aanleren van één bepaalde taal. Het doel is om de lerende op een veilige en speelse manier kennis te laten maken met de nieuwe vreemde taal. Bij talensensibilisering ontwikkelen de leerlingen een open attitude ten aanzien van verschillende talen en culturen. De kinderen leren, in tegenstelling tot taalinitiatie, niet spreken of denken in een bepaalde taal, maar leren over een taal. Talensensibilisering focust daarom meer op de gelijkenissen en verschillen tussen talen, de taalstructuren en de culturen die bij een taal passen. (Gielen, 2012)

3.3.3 Basisdoelen

Taalinitiatie steunt op vier basispijlers. Deze doelen worden later ook opgenomen in de *begeleidende documenten van de leerlijnen*. (Reekmans, 2016)

- Taalplezier:

De leerlingen komen voor de eerste keer in contact met een vreemde taal. Het is de taak van de leerkracht om de nieuwe taal op een speelse, plezierrijke en muzische manier aan te leren. De leerlingen moeten een plezier ervaren tijdens het verwerven van nieuwe woorden. Een materiaalrijke context, visueel materiaal, een verhaallijn en een handpop zorgen voor een positieve eerste ervaring met een nieuwe, vreemde taal.

- Basisvertrouwen:

De vreemde taal wordt speels maar voorzichtig aangeboden. Er heerst een rustige en ‘-niets moet, alles mag- sfeer’ in de klas. De leerlingen bouwen stilaan een vertrouwensband op met de nieuwe taal. De leerkracht speelt hierin een belangrijke rol. Enthousiasme, aandacht voor de leefwereld van de kinderen en een geduldige houding zijn de sleutel tot succes. Het vertrouwen zal groeien wanneer de leerkracht veel aandacht besteed aan herhaling, visueel herkenbaar materiaal en een trage spreekstijl.

- Taaldenken prikkelen:

Het verwerven van een vreemde taal vergt aandacht voor verschillende elementen. Zo dient de leerkracht de taal in een leerrijke context aan te bieden. De leerlingen zullen geprikkeld worden door het muzikale, visuele en interactieve materiaal. Hierdoor zullen ze snel visuele en cognitieve verbanden met de nieuwe woordenschat leggen. Dit is enkel van toepassing wanneer de leerkracht uitsluitend de nieuwe taal spreekt tijdens de les.

- Taalattitude:

Leerlingen moeten open staan voor het aanleren van een vreemde taal. Voor elke leerling is dit anders. De leerkracht kan, door middel van de drie bovenstaande basisdoelen, deze attitude proberen te ‘openen’ bij iedereen, maar hij/zij is er van bewust dat dit niet bij elke leerling lukt. De leerlingen experimenteren op muzische wijze met de nieuwe taal.

3.3.4 Voordelen van taalinitiatie

Ten eerste zetten leerlingen na het verkrijgen van lessen taalinitiatie sneller de stap naar het formeel leren van een taal. De angst om de nieuwe taal aan te leren is in een vroeger stadium weggewerkt. Ze hebben zelfvertrouwen ontwikkeld in de desbetreffende taal. Hierdoor gaan lezen en spreekoefeningen vlotter.

Ten tweede zullen kinderen later een andere taal gemakkelijker aanleren. Het gaat hier over een taal die niet aangeboden werd in het taalinitiatiepakket. Het omgaan met nieuwe talen is een competentie die aangeleerd kan worden. We vergelijken dit met het basisdoel *taalattitude*. (Reekmans, 2016) De leerlingen hebben vroeger een positieve ervaring verworven met het aanleren van een vreemde taal. Dit nemen ze mee in hun later leven en uit zich in het vlotter verwerven van een nieuwe vreemde taal op latere leeftijd.

Ten derde leert een kind onbewust kennis maken met een vreemde cultuur. Dit is een competentie die het kind leert zonder er bij stil te staan. Hij of zij ervaart de tradities en rituelen van een andere taal en respecteert deze. (Goethals, 2006)

3.3.5 Valkuilen

Er moet steeds goed nagedacht worden over het geven van een les taalinitiatie. De lerende komt in een nieuw en onbekend gebied terecht. De leerkracht speelt hierin een belangrijke rol. Het is belangrijk te hameren op de steeds correcte uitspraak van de woorden in de vreemde taal. Gedurende de hele lestijd wordt verwacht dat de leerkracht een correcte taalregister hanteert omdat de leerlingen deze uitspraken blijven onthouden en reproduceren. Dit is niet altijd evident.

Naast een correcte uitspraak vergt taalinitiatie veel voorbereiding en veel educatief materiaal. De focus ligt niet enkel op het spreken van de vreemde taal maar ook er spelenderwijs mee omgaan, om zo een basisvertrouwen te ontwikkelen. Dit kan enkel wanneer er voldoende concreet materiaal aanwezig is. Handleidingen zoals *Mini Maxine*, *Oh là là* of *Mila Lila* kunnen hierbij helpen. In de plaats van werkblaadjes te maken, wordt van de leerkracht verwacht om muzische activiteiten mee te verwerken in lessen. (Goethals, 2006)

3.3.6 Evalueren

Een les taalinitiatie dient nooit geëvalueerd te worden op punten (OVGS, 2013). Dit is later van toepassing wanneer de leerlingen formeel taalonderwijs krijgen. Taalplezier en basisvertrouwen kunnen lijden onder een puntensysteem. Leerlingen met slechte punten ervaren een daling van het vertrouwen en plezier in een leergebied, dit geldt ook voor taalinitiatie.

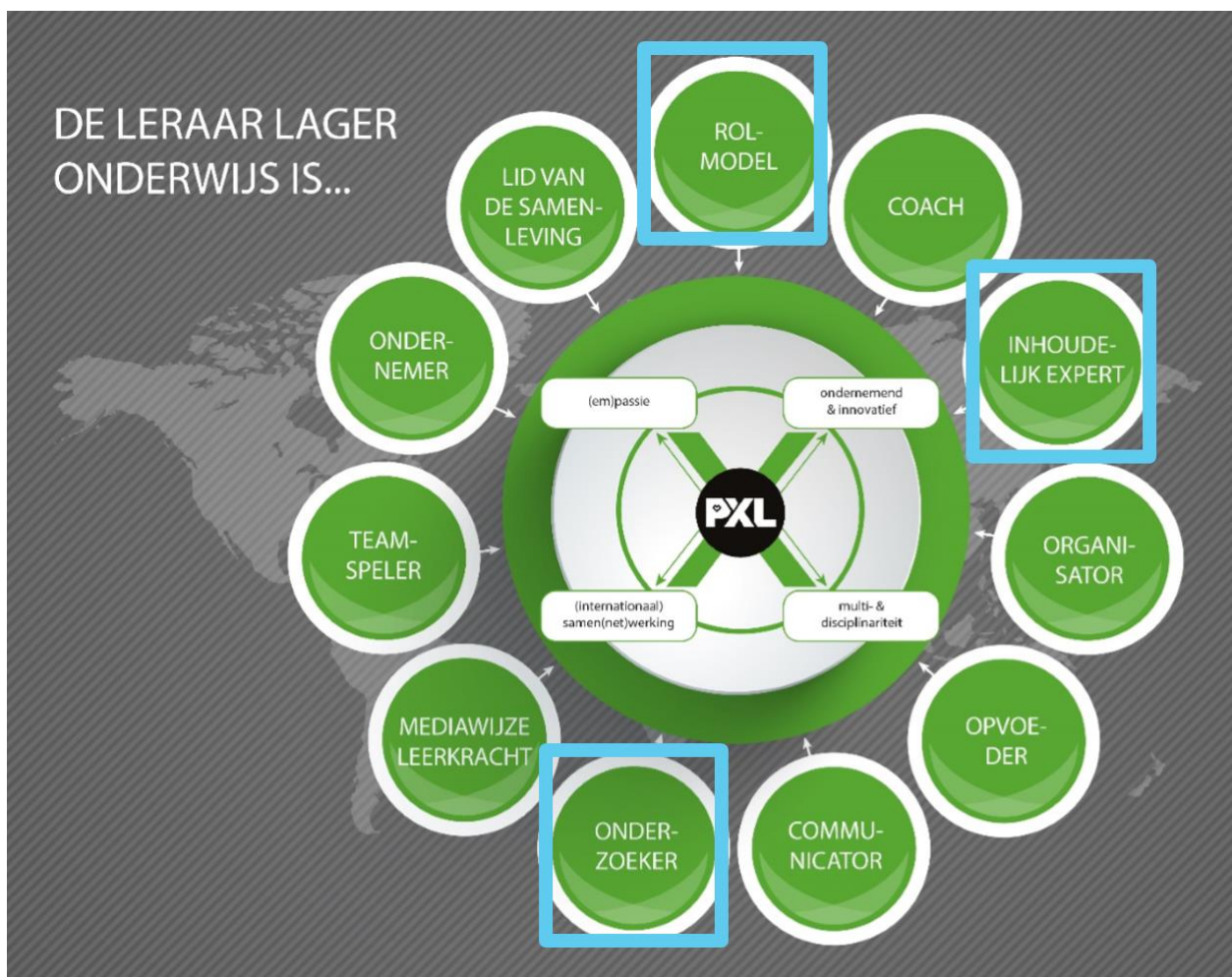
Huiswerk wordt nooit meegegeven aan de leerlingen. Werkbladen kunnen gebruikt worden in de klas, waarbij de leerlingen zo weinig mogelijk moeten schrijven. Deze kunnen nooit thuis gemaakt worden. De les taalinitiatie draait rond spreken, luisteren en het automatiseren via muzische activiteiten. De leerkracht kan deze activiteiten niet omzetten naar enige vorm van huiswerk (observatie BS kindercampus Godsheide).

Leerlingen mogen niet geëvalueerd worden op hun kunnen tijdens de lessen taalinitiatie. Een tip naar wat wel geëvalueerd kan worden is het kijken naar de spreekdurf van de leerlingen. Evalueer hoe de leerling scoort op de basisdoelen van taalinitiatie en laat hem/haar dit meenemen naar het volgende leerjaar (Goethals, 2006)

In samenspraak met basisschool Atheneke Tongeren is in het eindproduct geen evaluatiequoting opgenomen.

3.3.7 Competenties van de leerkracht

De leerkracht taalinitiatie vertrekt vanuit een aantal verworven competenties. Deze vinden we terug onder de 'rollen' van een leerkracht lager onderwijs (PXL). Uit het totaalpakket van 11 rollen, worden voor het geven van taalinitiatie onderstaande competenties uitvergroot.

- Rolmodel

Tijdens het geven van taalinitiatie staat de houding en de attitude van de leerkracht centraal. De leerlingen spiegelen zich aan het gedrag dat voor hen wordt uitgestraald. Het is belangrijk dat de eigen spreekdurf van de leerkracht naar voren komt. Hij/zij moet bereid zijn om de hele lesinhoud in de vreemde taal te durven spreken. Veel intonatie, gebaren en inleving gaan hiermee gecombineerd. De leerkracht moet een rolmodel zijn voor de leerlingen omdat ze alle waarden, attitudes en gedragingen van de vreemde taal zullen overnemen. Wanneer dit op een zo 'idealistisch' mogelijke manier wordt overgedragen door de leerkracht, genieten de leerlingen van een rolmodel in de vreemde taal.

- Inhoudelijk expert

De leerkracht is expert in de gegeven vreemde taal. Doorheen de hele les taalinitiatie wordt enkel de vreemde taal gesproken. Het is belangrijk dat deze op een correcte manier wordt aangebracht. De uitspraak van de leerkracht bepaald de uitspraak van de leerlingen.

Leerlingen leren vreemde talen niet enkel spreken op school. Games, internet, films, ... zijn perfecte voorbeelden van andere 'lesgevers'. De leerkracht moet zich hiervan bewust zijn. De taal die in dergelijke voorbeelden gesproken wordt, valt vaak onder de noemer straattaal, chattaal of dialecten. Dit betekent dat de uitspraak van sommige woorden vervormd of zelf verkeerd is. Als inhoudelijk expert duidt de leerkracht enerzijds op het verschil tussen de correct gesproken taal en de 'straattaal of dialecten'. Anderzijds wordt de verkeerde uitspraak van de leerlingen steeds verbeterd.

- Onderzoeker

Zoals in het eindproduct zal aangegeven worden, liggen de inhouden van de lessen taalinitiatie niet altijd vast. De leerkracht peilt steeds naar de leefwereld en interesses van de leerlingen om de les op te baseren. De rol van onderzoeker moet dus goed ingevuld worden. Om de les te doen slagen dient de leerkracht de betrokkenheid zo hoog mogelijk te houden. Dit kan enkel wanneer de beginsituatie, op vlak van voorkennis, interesses en eigen leefwereld, zo goed mogelijk in kaart is gebracht.

Naast het selecteren van de geschikte lesinhouden, is het introduceren van muzische activiteiten een 'must'. De muzische grondhouding van de leerkracht is hierbij het beginpunt. De leerlingen verwerken de aangebrachte kennis in de vorm van een muzische activiteit. Naargelang de leeftijd van de doelgroep, zal de leerkracht deze activiteiten moeten aanpassen. Het open staan voor de vijf domeinen van het vak muzische vorming, *beeld, drama, beweging, muziek en media*, is een attitude die verworven zit in de grondhouding van de leerkracht taalinitiatie.

3.4 Observaties in de praktijk

Om de leerlijn taalinitiatie Frans en Engels uit te werken heb ik enkele lessen in verschillende scholen bijgewoond;

- BS Atheneeke Tongeren: taalinitiatie Frans: 4^e leerjaar
- BS Atheneeke Tongeren: taalinitiatie Engels: 6^e leerjaar
- BS kindercampus Godsheide: taalinitiatie Frans: 3^e en 4^e leerjaar samen
- GO! Daltonschool De TalenTuin: taalinitiatie Frans: 2^e en 3^e kleuterklas

Uit de praktijk blijkt dat taalinitiatie Frans vaker wordt gegeven dan taalinitiatie Engels, ik heb voor deze laatste in geen andere school kunnen observeren.

3.4.1 BS Atheneeke Tongeren

- Taalinitiatie Frans 4^e leerjaar

Het enthousiasme vóór de les begint valt meteen op. De leerlingen zijn uitbundig en kijken duidelijk uit naar de les taalinitiatie Frans. De introductie start met het opfrissen van de vorige les.

Hierbij werkt de leerkracht visueel door een prent te tonen van een 'schaapkonijn'. De leerlingen hebben een beeldwerk gemaakt over een zelfverzonnen dier. Het taalplezier komt hier duidelijk naar voren. De fantasiedieren worden besproken, benoemd en positief becomplimenteerd. De leerkracht bekrachtigd hiermee het basisvertrouwen. In enkel de introductie slaagt de leerkracht er dus in om al twee basisdoelen van een les taalinitiatie te hanteren.

De nieuwe inhouden worden visueel aangebracht. De leerlingen leren het uiterlijk van een persoon te beschrijven. 'George en Georgettes' worden aan de hand van een prent voorgesteld en hun uiterlijk wordt in het Frans beschreven. Nadien is het aan de leerlingen. Hiervoor zijn accessoires zoals een pet, een bril, een snor, ... voor elke leerling voorzien. De betrokkenheid is groot omdat iedere leerling nieuwsgierig is over wat ze moeten doen met de gekregen materialen. De leerkracht slaagt er hier in om het taaldenken van de leerlingen te prikkelen. Op een enthousiaste wijze laat de leerkracht de leerlingen naar voren komen en benoemd zelf de accessoires in het Frans.

In de volgende lesfase komen de leerlingen per twee naar voren en proberen elkaars uiterlijk te beschrijven. Ze hebben hiervoor een onthoudblad gekregen. Dit blijkt echter minder vlot te gaan. De nieuwe lesinhouden zijn nog niet helemaal verwerkt. Er komen veel nieuwe woorden aan bod en dit zorgt voor een onzekere houding vooraan. In deze fase van de les daalt het basisvertrouwen.

Naargelang het einde van de les is er een muzische activiteit voorzien. De leerlingen mogen een broer of zus van George of Georgette tekenen. Ze gebruiken hiervoor het onthoudblad want ze moeten de uiterlijke kenmerken van de getekende persoon vertellen. Het taalplezier groeit door deze activiteit.

Uit deze observatie concludeer ik dat de leerkracht rekening houdt met de basisdoelen van taalinitiatie. Het taalplezier was zeker aanwezig in deze les en er werd veel concreet materiaal gebruikt. Het basisvertrouwen kwam aan bod door de opdrachten van vorige les klassikaal te tonen en positief te bekrachtigen. De leerkracht tracht de taalattitude op punt te stellen door een sterk sprekende leerling als controleur in te schakelen.

Naar het uitwerken van mijn eindproduct neem ik hieruit mee dat taalplezier en basisvertrouwen gemakkelijk bereikt kunnen worden door het inschakelen van de juiste materialen. Deze maken dan weer de koppeling naar het taaldenken prikkelen. Een valkuil is het verkeerd selecteren van de moeilijkheidsgraad tijdens een oefening. Het duurt even voordat de nieuwe inhouden geautomatiseerd zijn bij de leerlingen. Dit uitte zich in een minder goede afloop van de spreekoefening vooraan in de klas.

- Taalinitiatie Engels 6^e leerjaar

De les start op een rustige manier waarop de leerkracht meteen aandacht besteed aan het spreken van de Engelse taal. De leerlingen worden enkel nog in het Engels aangesproken. Na een kort inleidend gesprek gaat de leerkracht over naar het aanbrenge van de nieuwe inhouden. Aan de hand van vier werkbladen leren de leerlingen over 'the parts of the house'. De leerkracht heeft een onderwerp gekozen dat past binnen de beginfase van het aanleren van een vreemde taal. (*zie later begeleidend document leerlijn Engels*) Verder staat de leerkracht er op dat elk woord op een correcte wijze wordt uitgesproken. Ze maakt hierbij het onderscheid tussen het Amerikaans Engels en het Brits Engels.

De vier werkbladen worden ook geprojecteerd op het bord. De leerlingen krijgen eerst de uitleg over wat ze moeten doen en daarna vullen ze de werkbladen individueel in. Achteraf worden de werkbladen klassikaal verbeterd. De les eindigt met een spel.

De leerkracht werkt aan het taaldenken prikkelen door het smartboard te gebruiken. De leerlingen mogen prenten op het bord slepen om tot de juiste oplossing te komen. Het correct uitspreken

van de nieuwe woorden wordt nadrukkelijk in de verf gezet. Verder werkt ze aan taalplezier door een Engels gezelschapsspel over het thema in te voeren.

De taalinitiatiedoelen basisvertrouwen en taalattitude miste ik in deze les. De leerlingen kregen de kans niet om de woorden op een speelse manier aan te leren. Taalattitude werd door de leerkracht zelf ingevoerd door te hameren op de correcte uitspraak, maar bij de leerlingen kon ik deze attitude niet waarnemen. Verder kregen de leerlingen werkbladen waarop ze de nieuwe woorden moesten invullen. Uit mijn literatuurstudie blijkt dat schrijven tijdens een les taalinitiatie nog niet aan bod moet komen.

Naar het uitwerken van mijn eindproduct neem ik hieruit mee dat een correcte uitspraak hanteren absoluut nodig is tijdens een les taalinitiatie Engels. De Amerikaanse invloed door films, games, sociale media, ... is relatief hoog. Verder is het in de derde graad ook nog steeds belangrijk om muzische vorming toe te passen, hetgeen ik miste in deze les. Veel en concrete materialen gebruiken blijft belangrijk om het taalplezier en het basisvertrouwen op te krikken.

3.4.2 BS kindercampus Godsheide

- Taalinitiatie Frans 3^e en 4^e leerjaar (samen)

De leerlingen doen bij het binnenkomen van het klaslokaal een naamkaartje om. Hierop staat een Franse naam die ze vanaf het begin van het schooljaar gekregen hebben. De leerkracht begroet elke leerling individueel en vraagt hoe het met hen gaat. Dit is het openingsritueel dat elke les terugkomt en dat zorgt voor het basisvertrouwen.

De les gaat verder met het beluisteren van een Frans lied. Dit kwam uit interesse van een leerling die dit ergens had gehoord. De leerkracht vond dit een opportuniteit om het lied te introduceren in een les. Het lied 'On écrit sur les murs' wordt bekeken en beluisterd op het smartboard. De leerlingen krijgen een werkblad waarop ze foto's van de videoclip in de juiste volgorde moeten noteren. De leerkracht toont deze foto's ook op A4 formaat. Het gebruik van concreet materiaal is dus aanwezig.

Nadien mogen de leerlingen een dansje verzinnen op het lied. Telkens wanneer ze de zin 'On écrit sur le murs' horen, moeten ze iets speciaal doen. De leerkracht focust hier op het auditief herkennen van een zin.

Naar het uitwerken van mijn eindproduct neem ik hieruit mee dat een begin- of openingsritueel het basisvertrouwen verhoogt bij de leerlingen. Dit kan een openingslied zijn of dit kan origineel ingevuld worden door bijvoorbeeld Franse namen te geven aan de leerlingen. Verder concludeerde ik dat een muzische activiteit gecombineerd kan worden met een eindterm in het Frans. Hiermee wordt het taaldenken prikkelen en het taalplezier gecombineerd.

3.4.3 GO! Daltonschool De TalenTuin

- Taalinitiatie Frans 2^e en 3^e kleuterklas

Hoewel mijn eindproduct gericht is op het lager onderwijs, ben ik gaan observeren in een kleuterklas waar taalinitiatie Frans werd aangeboden. De leerkracht hield een constante lesstructuur voor ogen. Hierin besteedde ze veel aandacht aan een openingsceremonie, een afscheidslied en muzische activiteiten. De leerinhouden werden vaak aangebracht aan de hand van liedjes omdat de kleuters dit beter kunnen onthouden. Een andere manier om inhouden aan te brengen gebeurde met verhaaltjes. Deze werden volledig in het Frans voorgelezen en besproken. Deze les bevatte alle doelen van taalinitiatie; taalplezier, basisvertrouwen, taaldenken prikkelen en taalattitude.

De leerkracht verloor hier en daar wel tijd omdat de kleuters meer individuele aandacht nodig hebben dan leerlingen in het lager onderwijs. Toch vond ik het straf hoe goed deze kinderen de Franse taal al beheerste.

Naar het uitwerken van mijn eindproduct neem ik hieruit mee dat het introduceren van liedjes en het vertrekken vanuit verhalen zeker en vast kan in de eerste graad. Het taalplezier en basisvertrouwen krijgt hierdoor een serieuze 'boost'. Het maakte ook duidelijk dat een goede en open houding een grote invloed heeft op de kinderen. De leerkracht als rolmodel speelt hierin de hoofdrol. Indien dit goed wordt ingevuld, stijgt de taalattitude bij de leerlingen.

3.5 Handleidingen

De eerste methode die ik onder de loep heb genomen is 'Mini Maxine'. Deze handleiding focust zich op leerlingen van de derde kleuterklas en de eerste graad van het lager onderwijs. De inhoud is per jaar gebundeld in een handige map die voorzien is van een inleiding, materiaalkaarten en didactische fiches. De leerkracht kan op deze manier gemakkelijk een kant en klare les selecteren.

In de inleiding bespreekt de methode het belang van instap –en uitstaprituelen. In de didactische fiches worden deze activiteiten niet meer beschreven. De leerkracht krijgt daarom in het begin van de lesbundel een uitgebreide uitleg over hoe een les taalinitiatie gestart en afgesloten moet worden. Het instapritueel in de methode 'Mini Maxine' maakt gebruik van een handpop. Elke les haalt de leerkracht deze enkel Frans sprekende handpop erbij. De leerlingen weten nu dat de les taalinitiatie gaat beginnen. Na de begroeting met de handpop start elke les met hetzelfde welkomstlied.

Het uitstapritueel begint met het nadrukkelijk kijken naar de klok in de klas. De leerkracht zegt dat het al laat is; "*Oh là là, il est tard. On va dire au revoir à Mini Maxine!*" Nadien zingen de leerlingen een afscheidslied. Wanneer een bepaald thema is afgesloten, houdt de leerkracht een reflectiemoment met de leerlingen in het Nederlands.

De methode 'Mini Maxine' hamert vooral op het basisvertrouwen dat de leerlingen moeten opbouwen met een vreemde taal. Het invoeren van instap –en uitstaprituelen is hierin een belangrijke fase. Elke les moet op dezelfde manier gestart en afgesloten worden. Ik neem deze opvatting mee naar mijn later eindproduct omdat ik de leerlingen vertrouwd wil maken met de nieuwe taal.

'Oh là là' is de tweede methode taalinitiatie die ik bestudeerd heb. Deze handleiding biedt een houvast voor leerkrachten van de derde kleuterklas tot en met het vierde leerjaar. De kern van deze initiatiemethode is muziek. De auteurs Hans Schmidt, Geert De Troyer, Wilfried Decoo hebben voor elk leerjaar zeven liedjes geschreven, elk op maat van de kinderen. Vanzelfsprekend is dan ook dat elk thema uitgewerkt is rond een lied. In de vorm van een verhaal rond de inhoud van het lied proberen de auteurs aanhechting te zoeken met de leefwereld van de kinderen.

De verhalen worden verteld door de pop FlonFlon. Zij is een Frans sprekend schaap dat heel graag zangers wil worden. Het gebruiken van de pop verlaagt de drempel voor de kinderen en motiveert ze om aandachtig mee te werken tijdens een les taalinitiatie. De methode tracht op deze manier het basisvertrouwen van de leerlingen te vergroten.

Naast het muzikale aspect en de pop FlonFlon, vertrekt 'Oh là là' vanuit de vier hoofddoelen van taalinitiatie; het taalplezier, het basisvertrouwen, het taaldenken prikkelen en de taalattitude. De leerlingen werken aan taalplezier door muzische activiteiten uit te voeren, werken aan hun basisvertrouwen door de pop FlonFlon en de liedjes, doen aan taaldenken prikkelen door ze veel te laten meedenken en werken aan hun taalattitude door correct taalgebruik te hanteren.

De aandacht voor muzische activiteiten en het belang hiervan voor de kinderen neem ik in mijn eindproduct. Ik wil dat de leerlingen op een speelse maar leerrijke manier omgaan met de nieuwe woordenschat. Verder werd in de methode 'Oh là là' nogmaals bevestigd dat een handpop onmisbaar is voor het opbouwen van het basisvertrouwen.

De derde en laatste methode is 'Mila Lila'. Dit is een handleiding die opgesteld werd door kleuterleerkrachten. Mila Lila is een meisje dat doorheen de lessen taalinitiatie de hoofdrol speelt. De Franse verhalen en liedjes vertellen wat Mila Lila doet, voelt en denkt. Elke thema begint met een filmpje. De leerkracht kan deze zelf vertellen of laten afspelen via Youtube. Vervolgens kan de leerkracht lesactiviteiten kiezen uit een 'brainstorm'. Per hoofdstuk is een brainstorm geschreven. Hier staan verschillende werkvormen en activiteiten op waaruit de leerkracht simpelweg kan kiezen. Het aanbod van Mila Lila is ingedeeld in vier leeftijdscategorieën; 2,5 tot 3 jaar, 4 tot 5 jaar, 6 tot 8 jaar en 8 tot 10 jaar. Voor elke categorie zijn negen thema's voorzien. Elk thema bevat een filmpje, een verhaal, een liedje en een brainstormfiche.

De werkwijze van Mila Lila sluit aan bij de twee voorgaande handleidingen. De lessen vertrekken vanuit een verhaal waarin het basisvertrouwenspersoon de hoofdrol speelt. Aan de hand van muzische activiteiten wordt de leerstof op een speelse manier verwerkt. De indeling naar leeftijden maakt de methode zeer interessant. Per leeftijdscategorie vind je een aantal thema's terug die geschikt zijn voor de desbetreffende doelgroep. Dit wil ik later in mijn eindproduct ook verwerken. Er moet een duidelijke afbakening komen van de leerstofinhouden die ik wil aanbrenge.

4 Ontwikkelde output

Het product dat ik voor ogen had, namelijk een leerlijn taalinitiatie Frans en een leerlijn taalinitiatie Engels, heb ik met behulp van observaties, literatuuronderzoek, bestaande handleidingen en een bevraging kunnen realiseren. Ik heb een leerlijn voor beide talen en een leerlijn opgesteld die voor de leerkrachten van basisschool het Atheneeke Tongeren als houvast dienen tijdens het geven van een les taalinitiatie.

Elke leerlijn wordt ondersteund door een begeleidend document. Hierin vinden de leerkrachten werkvormen, woordenschatthema's, eindtermen, taalinitiatiedoelen, materiaal aanbevelingen en aandachtspunten terug. Hiermee moeten de leerkrachten over voldoende informatie beschikken om een les taalinitiatie Frans of Engels op te bouwen.

De leerlijn taalinitiatie Frans is opgedeeld in twee leeftijdscategorieën; de eerste graad en de tweede graad van het lager onderwijs. De keuze voor de leerinhouden is hiervan afhankelijk. Voor de eerste graad liggen de inhouden niet vast. De lessen vertrekken steeds vanuit een kinderverhaal (in het Frans!) of een item dat aansluit bij de interesses van de leerlingen. Verder zijn er enkele lesactiviteiten die verplicht zijn. Elke les bevat ten eerste een openingsritueel dat het hele jaar niet verandert, ten tweede een handpop die Frans spreekt en ten derde een muzische verwerking.

Voor de tweede graad zijn de inhouden geselecteerd aan de hand van Quartier étoiles 5 en 6. Dit is de handleiding die gehanteerd wordt in het vijfde en zesde leerjaar. In het begeleidend document worden de woordenschatthema's van Quartier étoiles gerangschikt en benoemd. De leerkracht kan hierdoor kijken welke woordenschat aangeleerd wordt tijdens de lessen formeel Frans in de derde graad. Het doel hiervan is om de leerlingen van de tweede graad, de leerstof die ze later in de derde graad gaan krijgen, al eens te laten behandelen in de lessen taalinitiatie. Ik hoop hiermee een vlotte talige overgang tussen beide graden te realiseren.

De leerlijn taalinitiatie Engels is ook opgedeeld in twee leeftijdscategorieën; de tweede graad en de derde graad van het lager onderwijs. De leerlingen starten met taalinitiatie Engels vanaf het derde leerjaar. Hier worden leerinhouden aangeboden aan de hand van verhalen, het creëren van een context of naargelang de interesses van de leerlingen. Elk jaar kan de inhoud verschillen

omdat ze voor de tweede graad niet vastgelegd is. Verder zijn er enkele lesactiviteiten die verplicht zijn. Elke les bevat een openingsritueel en een muzische activiteit.

Vanaf de derde graad starten de leerlingen met lesinhouden die geïnspireerd zijn op de inhouden van Engels in de eerste graad van het secundair onderwijs. De werkvormen tijdens de lessen zijn aangepast op de leeftijd van de kinderen. Verhalen worden niet meer gehanteerd omdat de leerlingen hiervoor te oud zijn geworden. De muzische verwerking gebeurt vanaf nu ook vaker in de vorm van media.

Er zijn drie voorbeeldlessen taalinitiatie opgesteld voor de leerkrachten. Deze kunnen effectief worden ingezet in het werkveld of dienen ter inspiratie om een les taalinitiatie op te bouwen. Voor de eerste graad taalinitiatie Frans werd de les 'La souris qui cherche un ami' opgesteld. 'Partons en vacances' werd voor de tweede graad taalinitiatie Frans opgesteld. Voor taalinitiatie Engels in de tweede graad vertrekt de les vanuit het boek 'What can your grandma do?'

Naast de leerlijnen, de begeleidende documenten en de voorbeeldlessen heb ik een leeg lessjabloon ontwikkeld. Hierin kunnen de leerkrachten hun lessen taalinitiatie op een gestructureerde manier uitwerken. Ik kan niemand verplichten het sjabloon volledig in te vullen maar raad dit toch sterk aan. Alles waar een les taalinitiatie rond draait, is in dit voorbereidingsformulier gebundeld.

5 Ontwerp

5.1 Leerlijn taalinitiatie Frans

1 ^e graad	2 ^e graad	3 ^e graad
Doel: <ul style="list-style-type: none"> - taalplezier - basisvertrouwen - taaldenken prikkelen - taalattitude = <i>basisdoelen</i>	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - voorbereiding derde graad <i>Basisdoelen blijven belangrijk</i>	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - leerplan Frans + ET
Inhouden: <ul style="list-style-type: none"> - gebaseerd op interesses - keuzelijst woordenschat basisonderwijs (vrij) - vertrekken vanuit een verhaallijn (boeken) 	Inhouden: <ul style="list-style-type: none"> - gebaseerd op thema's "Quartier étoiles" 	Thema's "Quartier étoiles"
Werkvormen: <ul style="list-style-type: none"> - openings-/slotritueel - verhaal als leidraad - muzische activiteiten (verwerking) 	Werkvormen: <ul style="list-style-type: none"> - openings-/slotritueel - eigen context creëren - muzische activiteiten 	
Materiaal: <ul style="list-style-type: none"> - visueel 	Materiaal: <ul style="list-style-type: none"> - thema gericht materiaal 	

Silas Vanlangenakker

<ul style="list-style-type: none"> - auditief 	<ul style="list-style-type: none"> - auditief - visueel 	
<p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - herhaling - verklanken - plezier! 	<p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - herhaling - verklanken - inhouden formeel onderwijs Frans - plezier! 	

5.1.1 Begeleidend document taalinitiatie Frans

- **Eindtermen**

Luisteren op beschrijvend niveau:

ET1 De leerlingen kunnen het algemeen onderwerp bepalen in informatieve, narratieve en artistiek-literaire teksten.

ET1 BIS De leerlingen kunnen de hoofdgedachte achterhalen in informatieve en narratieve teksten.

ET2 De leerlingen kunnen de elementaire gedachtegang volgen van prescriptieve teksten en narratieve teksten.

ET3 De leerlingen kunnen de gevraagde informatie selecteren uit informatieve teksten en narratieve teksten.

Luisterstrategieën:

ET4 De leerlingen passen indien nodig de volgende strategieën toe:

- niet te vlug opgeven ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen;
- het luisterdoel bepalen;
- gebruik maken van ondersteunend visueel en auditief materiaal;
- hypothesen vormen over de inhoud van de tekst;
- de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
- de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context.

Spreken op kopiërend niveau:

ET10 De leerlingen kunnen vooraf beluisterde woorden en zinnen nazeggen.

Spreekstrategieën:

ET15 De leerlingen passen indien nodig de volgende strategieën toe:

- gebruik maken van ondersteunende lichaamstaal;
- gebruik maken van ondersteunend visueel materiaal.

Woordenschat:

ET23A De leerlingen gebruiken in reële contexten, afhankelijk van de taaltaken en de taalgebruikssituaties, woorden en woordcombinaties uit volgende woordvelden:

1) Persoonlijke gegevens – zich voorstellen – iemand voorstellen

Naam, leeftijd, adres, taal, telefoneren, dichte familie, vrienden, kleding, gezondheid, lichaamsdelen, uiterlijke kenmerken.

2) Dagelijks leven

Huis, vrijetijdsbesteding, school, klas/schoolmateriaal, verplaatsingen, boodschappen doen.

3) Relatie tot anderen

Begroeten/afscheid nemen, bedanken, feliciteren/wensen, beleefdheidsrituelen, gevoelens uitdrukken.

4) Eten en drinken

Eten, drinken, maaltijd

5) Tijd – ruimte – natuur

Tijd (jaar, seizoenen, maanden, dagen, uur aanduidingen, feesten), ruimte, natuur.

6) Het weer

7) Aanvullende items

Vorzetsels, voegwoorden, werkwoorden, lidwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, vraagwoorden, voornaamwoorden, telwoorden/rangtelwoorden.

ET 24 De leerlingen reflecteren over taal en taalgebruik binnen de vermelde taalgebruikssituaties om zo hun functionele en ondersteunende kennis uit te breiden.

- **Basisdoelen taalinitiatie**

Taalplezier:

De leerlingen komen voor de eerste keer in contact met een vreemde taal. Het is de taak van de leerkracht om de nieuwe taal op een speelse, plezierrijke en muzische manier aan te leren. De leerlingen moeten een plezier ervaren tijdens het verwerven van nieuwe woorden. Een materiaalrijke context, visueel materiaal, een verhaallijn en een handpop zorgen voor een positieve eerste ervaring met een nieuwe, vreemde taal.

Basisvertrouwen:

De vreemde taal wordt speels maar voorzichtig aangeboden. Er heerst een rustige en ‘-niets moet, alles mag- sfeer’ in de klas. De leerlingen bouwen stilaan een vertrouwensband op met de nieuwe taal. De leerkracht speelt hierin een belangrijke rol. Enthousiasme, aandacht voor de leefwereld van de kinderen en een geduldige houding zijn de sleutel tot succes.

Het vertrouwen zal groeien wanneer de leerkracht veel aandacht besteed aan herhaling, visueel herkenbaar materiaal en een trage spreekstijl.

Taaldenken prikkelen:

Het verwerven van een vreemde taal vergt aandacht voor verschillende elementen. Zo dient de leerkracht de taal in een leerrijke context aan te bieden. De leerlingen zullen geprikkeld worden door het muzikale, visuele en interactieve materiaal. Hierdoor zullen ze snel visuele en cognitieve verbanden met de nieuwe woordenschat leggen. Dit is enkel van toepassing wanneer de leerkracht uitsluitend de nieuwe taal spreekt tijdens de les.

Taalattitude:

Leerlingen moeten open staan voor het aanleren van een vreemde taal. Voor elke leerling is dit anders. De leerkracht kan, door middel van de drie bovenstaande basisdoelen, deze attitude proberen te ‘openen’ bij iedereen, maar hij/zij is er van bewust dat dit niet bij elke leerling lukt.

De leerlingen experimenteren op muzische wijze met de nieuwe taal.

- **Inhouden, thema’s en woordenschat**

Eerste graad:

De inhoud van de les taalinitiatie Frans in de eerste graad ligt niet vast. Elk jaar verschilt dit naargelang de interesses van de leerlingen. De leerkracht is bereid om het thema van de les,

Silas Vanlangenakker

in zekere mate, aan te passen aan de keuzes van de leerlingen. Dit neemt niet weg dat er bepaalde thema's of inhouden mogen worden voorgesteld.

De leerkracht geeft het verkozen thema een 'richting' door deze te koppelen aan een verhaal. Het is belangrijk dat de leerlingen de nieuwe leerstof leren aan de hand van een leidraad. Ook de nieuwe woordenschat moet in dit verhaal aan bod komen. De leerkracht gaat creatief om met het verhaal en is niet verplicht om zich aan de geschreven opbouw te houden.

Tweede graad:

De inhoud van de les taalinitiatie Frans in de tweede graad dient gebaseerd te worden op thema's die in de methode "Quartier Etoiles" aan bod komen. Op deze manier worden de leerlingen voorbereid op de inhouden die tijdens het formeel onderwijs Frans in het vijfde en zesde leerjaar worden aangeboden.

Onderstaande kader biedt een overzicht van de behandelde thema's van Quartier Etoiles 5 & 6. De leerkracht gebruikt dit om zijn/haar leerinhouden en woordvelden te bepalen. Op het einde van de tweede graad moet er rond elk hoofdstuk gewerkt zijn.

De handleiding Quartier Etoiles 5 & 6 bieden elk 11 hoofdstukken aan voor het vijfde en het zesde leerjaar. De thema's worden aangereikt volgens een universum. Dit betekent dat elke planeet staat voor één hoofdstuk.

Quartier Etoiles 5		Quartier Etoiles 6	
Hoofdstuk	Themaveld	Hoofdstuk	Themaveld
Planète 1: bonjour	1, 2, 3, 7	Planète 1: révision	
Planète 2: famille	1, 5, 7	Planète 2: maison	1, 2, 3, 5, 7
Planète 3: course	1, 7	Planète 3: petit déjeuner	4, 7
Planète 4: couleur	1, 7	Planète 4: tahiti	1, 2, 5, 7
Planète 5: zoo	1, 5, 7	Planète 5: nature	1, 2, 3, 5, 7
Planète 6: révision		Planète 6: révision	
Planète 7: classe	2, 3, 5, 7	Planète 7: magasin	1, 2, 3, 4, 5, 7
Planète 8: soleil	1, 5, 6, 7	Planète 8: voyage	1, 2, 3, 5, 6, 7
Planète 9: fête	1, 2, 5, 7	Planète 9: santé	1, 2, 3, 4, 7
Planète 10: bouge	2, 7	Planète 10: choix	1, 2, 3, 5, 7
Planète 11: révision		Planète 11: révision	

• **Werkvormen en activiteiten**

De les taalinitiatie wordt gegeven aan de hand van een brede waaier aan interactieve werkvormen. In elke les zullen een aantal permanente werkvorm terug komen, vooral tijdens de introductie en tijdens het slot. De leerlingen hebben nood aan deze vaste werkvorm.

	Eerste graad	Voorbeelden
Verplichte werkvormen/activiteiten in elke les	Het beginritueel	Klassikaal lied zingen, inkleding thema

	De handpop Verhaal als leidraad Éen muzische activiteit	Geef de handpop een naam, spreekt enkel de vreemde taal De handpop leest/BELEEFT het verhaal Uitbeelden, zingen,...
Aanvullende activiteiten	Meerdere muzische activiteiten Extra 'personages' gebruiken Didactische spelletjes Het slotritueel Belevingsgesprek	Beeldend werken, bewegingsactiviteit, ... Een knuffel, een afbeelding Met betrekking tot het thema. 'ik zie, ik zie wat jij niet ziet' → kleuren. De handpop neemt afscheid, afscheidsliedje, ... In het Nederlands het verhaal overlopen

	Tweede graad	Voorbeelden
Verplichte werkvormen/activiteiten in elke les	Het beginritueel Themacontext creëren Éen muzische activiteit	Beginlied, de leerlingen stelling zich voor, ieder beeld een dier uit, ... Inkleding thema, de leerkracht vertelt, toont iets, ... Zingen, uitbeelden, ...
Aanvullende / eventuele activiteiten	De handpop Verhaal als leidraad Extra 'personages' gebruiken Didactische spelletjes Het slotritueel Belevingsgesprek	De leerkracht bouwt verder op de voorbeelden van de eerste graad. Er moet een stijging op vlak van moeilijkheidsgraad komen.

- **Materiaal**

De les taalinitiatie wordt steeds gegeven in een materiaalrijke context. De leerlingen moeten geprikkeld worden met visuele en auditieve didactische materialen die aansluiten bij hun leefwereld. De nieuwe woorden worden telkens beeldend aangebracht. Dit zorgt er voor dat de leerlingen een bepaalde context voor ogen kunnen houden en de nieuwe leerstof wordt hieraan gekoppeld.

Er bestaan geen ‘vaste’ materialen per les en/of per graad, daarom is onderstaande suggestielijst opgesteld voor de leerkracht. Hij/zij kan hier creatief mee omgaan.

Boeken, prenten, tekeningen, handpoppen, knuffels, themagericht materiaal (inkleding), filmpjes, de leerling en de leerkracht zelf (gebaren!),...

- **Aandachtspunten**

Herhaling:

De leerlingen worden geconfronteerd met een nieuwe taal die ze nog nooit hebben gesproken. Het is belangrijk dat de leerkracht de nieuwe leerstof op een rustig tempo aanleert. Korte zinnen zeggen en deze vaak herhalen zijn absoluut nodig.

Gebaren:

Door enkel woorden uit te spreken kunnen leerlingen niet altijd de beeld erover vormen. De leerkracht spreekt de vreemde taal en ondersteund dit met gebaren of beelden. Indien het gaat over bevelen of taken die de leerlingen moeten uitvoeren, zullen gebaren veel duidelijkheid scheppen.

Voorbeeld: “écouter!” De leerkracht wijst met zijn/haar vingers naar de oren.

“regarder!” De leerkracht wijst naar de ogen.

Klanken:

Een correcte uitspraak van een taal wordt verworven in het beginstadium van het aanleren van die taal. Bij het aanbieden van taalinitiatie is het vanzelfsprekend dat de leerkracht aandacht besteed aan zijn/haar eigen uitspraak. De leerlingen nemen dit snel over en indien dit foutief wordt overgebracht zal dit in een later stadium moeilijk af te leren zijn.

Plezier:

De leerlingen kijken uit naar een les taalinitiatie Frans. Ze kunnen zichzelf in de nieuwe taal ontplooien door er op een uitbundige en muzische manier mee om te gaan. Het zelfvertrouwen in deze les moet ieder jaar groeien. De leerkracht hanteert geen punten- of evaluatiesysteem maar kan wel een beloningssysteem in voeren. De leerlingen weten dat ze op eventuele foutjes niet worden afgestraft en zullen in de les actief meewerken.

5.2 Voorbeeld les taalinitiatie Frans – 1^e graad

Lesfiche	<u>Thema:</u> Natuur
<u>Lesonderwerp:</u> Frans: “La souris qui cherche un ami”	<u>Leerjaar:</u> 2
EINDTERMEN	

<p>Frans: ET1 De leerlingen kunnen het algemeen onderwerp bepalen in informatieve, narratieve en artistiek-literaire teksten. ET2 De leerlingen kunnen de elementaire gedachtegang volgen van prescriptieve teksten en narratieve teksten. ET10 De leerlingen kunnen vooraf beluisterde woorden en zinnen nazeggen.</p> <p>Drama: ET 3.3 De leerlingen kunnen geconcentreerd luisteren naar een gesproken tekst (verteld of voorgelezen) en die mondeling, schriftelijk, beeldend of dramatisch weergeven.</p>	
<p>LESDOELEN</p>	
<p>1) De leerlingen kunnen aan de hand van de dierengeluiden en aparte afbeeldingen het Franse verhaal : “La souris qui cherche un ami “volgen . (Taaldenken prikkelen) 2) De leerlingen kunnen de gedachtegang van het voorgelezen verhaal volgen. 3) De leerlingen kunnen de dieren uit het Franse verhaal : “La souris qui cherche un ami.” imiteren.</p>	
<p>BEGINSITUATIE</p>	
<p><u>Klasopstelling:</u> De banken staan in eilandjes. Dit leent zich toch groepsopdrachten per vier. Doorheen de hele klas hangen afbeeldingen van dieren in de volgorde van het verhaal. Er is voldoende plaats om de dieren uit te beelden. <u>Leerlingenspecifiek:</u> Er zitten twee Franstalige kinderen in de klas. Zij kunnen een extra rol in het verhaal krijgen. Deze leerlingen kunnen zelf vijf dieren verzinnen die ‘la souris’ tegen komt. <u>Algemeen:</u> De leerlingen krijgen voor de eerste keer taalinitiatie Frans. Woorden zoals répéter, écouter,... zullen in deze les vertaald worden omdat de leerlingen dit voor de eerste keer horen.</p>	
<p>INHOUDSANALYSE</p>	
<p>Woordveld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Une souris - Un crocodile - Un lion - Un singe - Une otarie - Un âne - Un serpent - Bonjour - Un ami / une amie - Chercher 	<p>Themaveld: 1, 5</p>
<p>Rituelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De klaspop Jean - Het openingslied: ‘Bonjour’ 	<p>Didactische materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De klaspop - Het boek: ‘la souris qui cherche un ami’ - Prenten van de besproken dieren - Het muisje (knuffel)

Werkvormen: <ul style="list-style-type: none"> - Klassikaal: de handpop stelt zich voor. - Klassikaal: het verhaal vertellen. - Individueel: de dieren nadoen. - Klassikaal: belevingsgesprek. 		Muzische activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> - Het vertelde verhaal muzisch uitbeelden: de dieren nabootsen. 	
BASISDOELEN TAALINITIATIE			
Taalplezier Het verhaal als leidraad. Het visueel materiaal Het uitbeelden van de dieren	Basisvertrouwen Het beginlied De handpop	Taalattitude Open staan om te taal te leren. (verschillend voor ieder kind!) = Beginsituatie	Taaldenken De afbeeldingen van de dieren koppelen aan het Franse woord. Het nazeggen van de dieren.

Lesvoorbereidingsformulier		
Leerinhouden en doelstellingen	Lesverloop	Basisdoelstellingen taalinitiatie + aandachtspunten
<p>Woordveld: la souris, un ami, cherche</p>	<p><u>Introfase:</u></p> <p>De handpop spreekt tegen de klas.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=atNkl6QFZ50</p> <p>De klaspop zegt: Bonjour je suis Jean, et toi? Alle kinderen stellen zich voor. De handpop gebruikt gebaren. (zwaaien, wijzen naar zichzelf,...)</p> <p>De leerkracht laat het muisje onverwacht binnenkomen in de les. De muis ligt onder de map/in de bank,... De leerkracht schrikt. De muis stelt zich voor:</p> <p>Bonjour, je suis Piep, je suis une petite souris. 'Pieppieppiep...' Je suis triste. Je n'ai pas d' amis. Je cherche un ami.</p>	<p>Basisvertrouwen: openingslied</p> <p>De handpop spreekt enkel Frans en moet echt lijken! = basisvertrouwen</p> <p>Taalplezier: nieuwsgierigheid opwekken</p> <p>Taaldenken: la souris – knuffelmuis</p> <p>Intonatie leggen, correcte uitspraak</p>
<p>LESDOEL 1, LESDOEL 2</p> <p>Woordveld: le crocodile</p>	<p><u>Leerfase:</u></p> <p>Bonjour, je suis la petite souris. 'Pieppieppiep' Bonjour, je suis le crocodile. 'Wraaaaaag' Tu veux être mon ami?</p>	<p>Taalplezier: het verhaal van de muis</p> <p>Taaldenken: le crocodile – afbeelding</p>

<p>Woordveld: un lion</p>	<p>Non merci! Bonjour, je suis la petite souris. 'Pieppieppiep' Bonjour je suis un lion. 'Wraaaaahw' Tu veux être mon ami? Non merci!</p>	<p>Taaldenken: un lion – afbeelding Intonatie leggen, correcte uitspraak</p>
<p>Woordveld: un singe</p>	<p>Bonjour, je suis la petite souris. 'Pieppieppiep' Bonjour je suis un singe. 'Oeoeoeoeoeoe....' Tu veux être mon ami? Non merci!</p>	<p>Taaldenken: un singe – afbeelding Intonatie leggen, correcte uitspraak</p>
<p>Woordveld: l'otarie</p>	<p>Bonjour, je suis la petite souris. 'Pieppieppiep' Bonjour je suis l'otarie. 'Oioioioioi' Tu veux être mon ami? Non merci!</p>	<p>Taaldenken: l'otarie – afbeelding Intonatie leggen, correcte uitspraak</p>
<p>Woordveld: un âne</p>	<p>Bonjour, je suis la petite souris. 'Pieppieppiep' Bonjour je suis un âne. 'laiaiaiaiaia...' Tu veux être mon ami? Non merci!</p>	<p>Taaldenken: un âne – afbeelding Intonatie leggen, correcte uitspraak</p>
<p>Woordveld: un serpent</p>	<p>Bonjour, je suis la petite souris. Pieppieppiep Bonjour je suis un serpent. 'ssssssssssssssssssssssss' Tu veux être mon ami? Non, je veux te manger!</p> <p>De muis springt achter het boek. Boek laten zien. Bonjour, je suis la petite souris. 'Piepiep' Bonjour, moi aussi je suis une petite souris. 'Pieppiep' Tu veux être mon amie?</p>	<p>Taaldenken: un serpent – afbeelding Intonatie leggen, correcte uitspraak</p>

	<p>Oui, c'est une bonne idée!</p> <p>Les petites souris sont contentes</p>	
<p>LESDOEL 3</p> <p>Het besproken woordveld herhalen</p>	<p><u>Verwerkingsfase:</u></p> <p>De leerkracht overloopt de verschillende dierenprenten en laat de leerlingen de naam correct uitspreken.</p> <p>De leerkracht overloopt klassikaal de dieren en laat de leerlingen dierengeluiden maken.</p> <p><i>Ik ga met la souris voorbij de prenten wandelen. Wanneer ik een prentje tegenkom, zeg ik de naam van het dier en mogen het geluid van het dier eens maken!</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Crocodile - Lion - Singe - Ôtarie - Âne - Serpent - Souris <p>De leerkracht overloopt klassikaal de dieren en laat de leerlingen het dier uitbeelden.</p> <p><i>Ik ga met la souris voorbij de prenten wandelen. Wanneer ik een prentje tegenkom, zeg ik de naam van het dier en mogen jullie het dier uitbeelden!</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Crocodile - Lion - Singe - Ôtarie 	<p>Het correct laten uitspreken van de dieren</p> <p>Enthousiasme tijdens het uitbeelden en nabootsen complimenteren</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Âne</i> - <i>Serpent</i> - <i>Souris</i> <p>De leerkracht staat vooraan in de klas en zegt een willekeurig dier. De leerlingen moeten aan de hand van de correcte uitspraak het benoemde dier uitbeelden met klank.</p> <p><i>Ik ga kijken wie er goed heeft opgelet. Ik zeg zo dadelijk een dier in het Frans, maar ga het niet aanduiden. Jullie mogen het dier dan uitbeelden met geluid!</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Lion</i> - <i>Serpent</i> - <i>Souris</i> - <i>Âne</i> - <i>Singe</i> - <i>Ôtarie</i> - <i>Crocodile</i> 	
<p>LESDOEL 2</p>	<p><u>Slotfase:</u></p> <p>De leerkracht en de leerlingen voeren een gesprek over het verhaal in het Nederlands.</p> <p>De leerkracht stelt de volgende vragen aan de leerlingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waar is de muis naar opzoek? - Welke dieren kwamen er allemaal voor in het verhaal? - Welke geluiden maken de dieren? - Heeft de muis op het einde een vriendje gevonden? 	

Silas Vanlangenakker

Documentatie:

5.3 Voorbeeld les taalinitiatie Frans – 2^e graad

Lesfiche		<u>Thema:</u> Het dagelijks leven, het weer
<u>Lesonderwerp:</u> Frans: "Partons en vacances"		<u>Leerjaar:</u> 4
EINDTERMEN		
<p>ET2 De leerlingen kunnen de elementaire gedachtegang volgen van prescriptieve teksten en narratieve teksten.</p> <p>ET3 De leerlingen kunnen de gevraagde informatie selecteren uit informatieve teksten en narratieve teksten.</p> <p>ET4 De leerlingen passen indien nodig de volgende strategieën toe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gebruik maken van ondersteunend visueel en auditief materiaal; - hypothesen vormen over de inhoud van de tekst; - de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden; - de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context. 		
LESDOELEN		
<ol style="list-style-type: none"> 1) De leerlingen kunnen aan de hand van aparte afbeeldingen het verhaal 'partons en vacances' volgen. (taaldenken prikkelen) 2) De leerlingen kunnen voorwerpen uit het dagelijkse leven koppelen aan het weer. 3) De leerlingen kunnen zich inleven in het verhaal door middel van de gecreëerde context. (taalplezier) 4) De leerlingen beelden nieuwe woordenschat uit en kunnen deze onder het juiste thema plaatsen. (taalplezier) 5) De leerlingen spelen het spel 'je vais au vacances ... et je prends ...' 		
BEGINSITUATIE		
<p><u>Klasopstelling:</u> De klas is ingekleed in het thema van een zonzvakantie. Hierdoor creëert de leerkracht een vakantiegevoel. (=context)</p> <p><u>Leerlingspecifiek:</u> Er zitten geen Franstalige leerlingen in de klas. De klasgroep bevat wel talig sterke leerlingen. Drie leerlingen hebben het moeilijk met het spreken van Frans.</p> <p><u>Algemeen:</u> De leerlingen krijgen al drie jaar taalinitiatie. De leerkracht spreekt enkel Frans in de klas. De leerkracht vertrekt vanuit een verhaal maar volgt de tekst niet.</p>		
INHOUDSANALYSE		
<p>Woordveld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vacances - Un ballon - Un voyage - Le temps - Le soleil - La neige - Froid - Chaud - Vacances à la plage - Vacances à la montagne dans l'été - Vacances à la montagne dans l'hiver - Vacances à la campagne <p>Zie 'gebruikte documentatie didactisch spel'</p>		<p>Themaveld: 2, 6</p>

Silas Vanlangenakker

Rituelen: <ul style="list-style-type: none"> - Elke leerling heeft een Franse naam. Hij/zij stelt zich voor. - Creëren van een context. 		Didactische materialen: <ul style="list-style-type: none"> - Franse naamkaartjes - Inkledingsmateriaal intro - Afbeeldingen - Youtube - 	
Werkvormen: <ul style="list-style-type: none"> - Klassikaal: voorkennis activeren, interactief - Klassikaal: luisteren naar het verhaal - Klassikaal/individueel: uitbeelden van een woord + plaatsen bij het juiste thema - Duo-vorm: didactisch spel 'je vais en vacances' 		Muzische activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> - Woordkaarten uitbeelden 	
BASISDOELEN TAALINITIATIE			
Taalplezier Het verhaal als leidraad Creëren context Het visueel materiaal Het didactisch spel Het uitbeelden van de woorden	Basisvertrouwen Het openingsritueel: voorstelling De context	Taalattitude Open staan om te taal te leren. (verschillend voor ieder kind!) = Beginsituatie	Taaldenken De afbeeldingen koppelen aan de nieuwe woorden Het didactisch spel Correct uitspreken van de woorden Nieuwe woorden koppelen aan juiste thema

Lesvoorbereidingsformulier		
Leerinhouden en doelstellingen	Lesverloop	Basisdoelstellingen taalinitiatie + aandachtspunten
<p>LESDOEL 2, LESDOEL 3</p> <p>Woordveld: voyage, chaud, ballon, soleil, plage, le temps</p>	<p><u>Introfase:</u></p> <p>De leerlingen stellen zichzelf klassikaal voor. Elke leerling heeft een Franse naam waarmee hij/zij gedurende alle lessen Frans mee wordt aangesproken.</p> <p><i>De leerkracht heeft de klas versierd met zomerse spullen</i></p> <p>Bonjour tout le monde. Aujourd’hui on voyage. Le voyage ce que j’aime est dans l’été. J’aime des températures chaud! Qui l’aime aussi?</p> <p>Qu’est-ce que tu vois ici? Ce sont des éléments d’un voyage ensoleillé.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Un ballon - Le soleil - La plage - La mer <p>Vous connaissez encore des autres objets qu’on utilise pendant des températures chaud?</p>	<p>Uitspraak Franse namen Basisvertrouwen</p> <p>Traag spreken</p> <p>Taalplezier: context creëren</p> <p>Visueel materiaal</p>
<p>LESDOEL 1</p>	<p><u>Leerfase:</u></p> <p>Je vais montrer quelques images. Regarder bien et mémoriser des activités.</p> <p>Afbeelding 1.</p> <p>De leerkracht vertelt de tekst bij de prent.</p>	<p>Taaldenken: nieuwe woorden koppelen aan beelden</p> <p>Verhaal als leidraad = taalplezier</p>

<p>Woordveld: didactisch spel, la neige, froid</p> <p>Vacance à la montagne</p>	<p><i>L'hiver, la montagne est le lieu idéal pour des vacances sportives!</i> <i>Hervé descend la piste à skis, il va très vite!</i> <i>Léa, sa petite soeur, préfère s'amuser avec une luge ou bâtir un bonhomme de neige.</i> <i>Stephane, Delphine et leurs amis patinent sur la glace. Ils portent des patins à glace.</i> <i>Promeneurs, attention aux boules de neige!</i></p> <p><i>Voilà, c'est un vacance à la montagne dans l'hiver.</i></p> <p>De leerkracht hangt de afbeelding met de tekst "vacance à la montagne dans l'hiver" op.</p> <p>Afbeelding 2.</p> <p>De leerkracht vertelt de tekst bij de prent.</p>	<p>Correcte uitspraak</p> <p>Traag vertellen</p> <p>Taaldenken</p>
<p>Woordveld: didactisch spel</p> <p>Vacance à la campagne</p>	<p><i>Quelle animation dans ce village de campagne!</i> <i>Julien et Jessica cueillent des mures.</i> <i>Aurélié et Arnaud pêchent des poissons.</i> <i>Quatre de leurs amis préfèrent jouer aux cow-boys et aux indiens.</i> <i>Quant à Léo, Romain et Nico, ils font la course à vélo.</i></p> <p><i>Voilà, c'est un vacance à la campagne!</i></p> <p>De leerkracht hangt de afbeelding met de tekst "vacance à la campagne" op.</p> <p>Afbeelding 3.</p>	<p>Taaldenken</p>

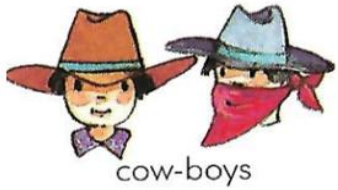
<p>Woordveld: didactisch spel, ballon</p> <p>Vacance à la plage</p>	<p>De leerkracht vertelt de tekst bij de prent.</p> <p><i>À la plage, les enfants s’amusent beaucoup. Marie lance le ballon à Noémie. Pendant que Clément et Antoine construisent des châteaux de sable, Martin et Adrien cherchent des coquillages. Mathieu attend patiemment qu’Anne descende du trampoline. Marc rêve du grand large sur sa planche à voile. Voilà, c’est un vacance à la plage!</i></p> <p>De leerkracht hangt de afbeelding met de tekst “vacance à la plage” op.</p> <p>Afbeelding 4.</p>	<p>Taaldenken</p>
<p>Woordveld: didactisch spel</p> <p>Vacance à la montagne dans l’été</p>	<p>De leerkracht vertelt de tekst bij de prent.</p> <p><i>L’été, à la montagne, que d’activités! Pendant que Marc dresse la tente de camping, Chloé fait du canoë. Quentin part à la chasse aux papillons. Aurélien, avec son sac à dos, entame une marche en compagnie de Sylvain; c’est moins fatigant quand-t-ils escalade!</i></p> <p><i>Voilà, c’est un vacance à la montagne dans l’été!</i></p> <p>De leerkracht hangt de afbeelding met de tekst ‘vacance à la montagne dans l’été op.</p>	<p>Taaldenken</p>
<p>LESDOEL 4, LESDOEL 5</p>	<p><u>Verwerkingsfase:</u></p>	

	<p>Drama: De leerlingen nemen de afbeelding van onder hun stoel. Op elke afbeelding staat één van de besproken vakantie-elementen. De leerlingen moeten hun afbeelding uitbeelden en de klas probeert dit element dan te plaatsen onder de juiste vakantie. De leerlingen zeggen de vakantie in het Frans! Ook het uitgebeelde woord wordt klassikaal uitgesproken.</p> <p>Didactisch spel: De leerlingen spelen per twee het spel: 'je vais en vacance à ... et je prends/je vois ...' <i>Ik ga op vakantie en ik neem mee / ik zie.</i></p> <p>De leerkracht legt het verschil en de vertaling tussen 'je prends' en 'je vois' uit.</p> <p>De leerlingen gebruiken hiervoor de hulpzinnen en de hulpaafbeeldingen.</p>	<p>Taalplezier: drama</p> <p>Woorden koppelen aan handelingen</p> <p>Taaldenken + taalplezier</p> <p>Zinnen vormen</p> <p>Woorden koppelen aan beelden</p>
	<p><u>Slotfase:</u></p> <p>Afsluiten met liedje over vakanties. https://www.youtube.com/watch?v=tAY-i3zJldg</p>	<p>Taalplezier</p> <p>Ontspannend afsluiten</p>

Silas Vanlangenakker

Documentatie

Hulpaafbeeldingen didactisch spel

cow-boys

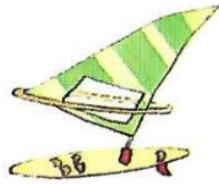

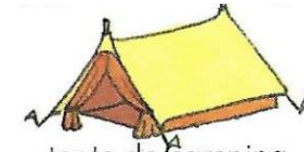
planche à voile

sac à dos

patins à glace

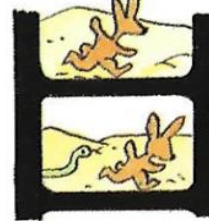
tente de camping

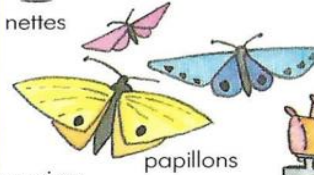
vélo

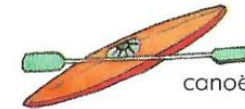
trampoline

dessin animé

papillons

canoë

indiens

coquillages

bonhomme de,neige

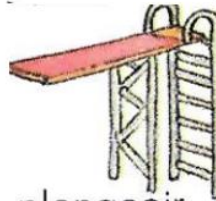
luge

poissons

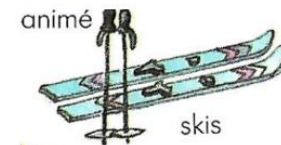
ballon

plongeur

bonhomme de,neige

skis

mûres

châteaux de sable

patins à roulettes

marionnettes

Hulpzinnen didactisch spel

Je vais en vacance

à la montagne dans l'hiver

à la montagne dans l'été

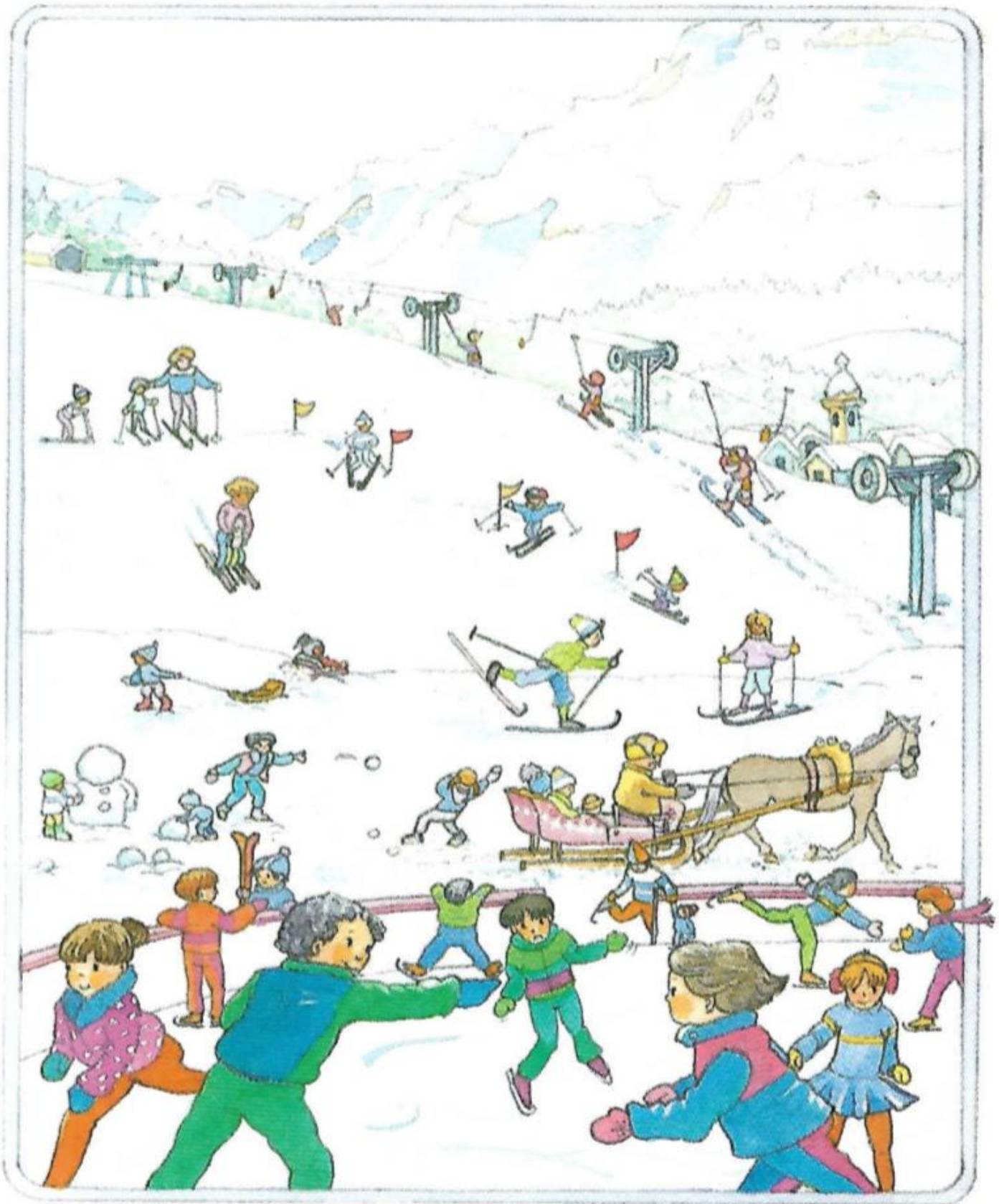
à la plage

à la campagne

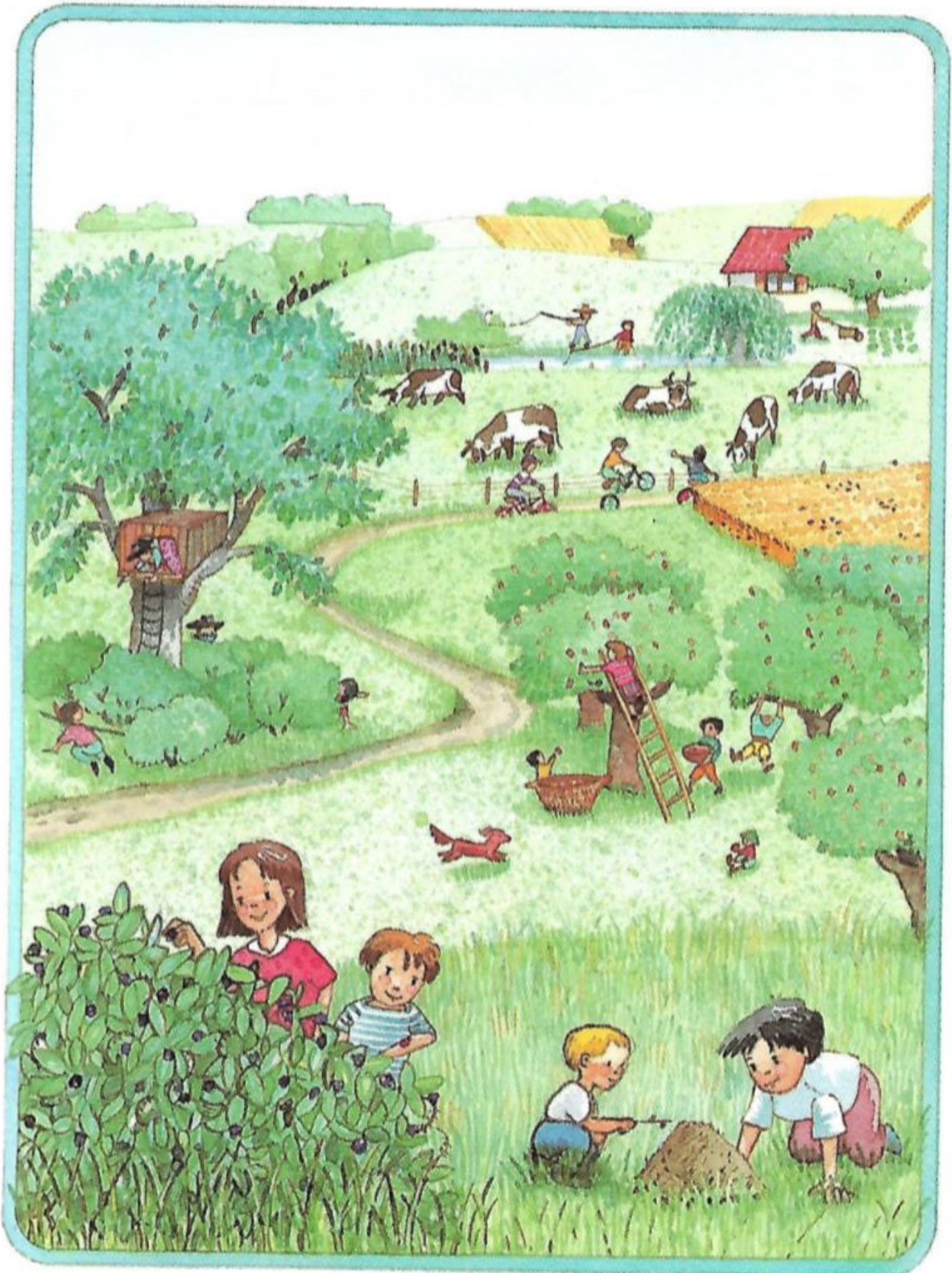
et je prends

et je vois

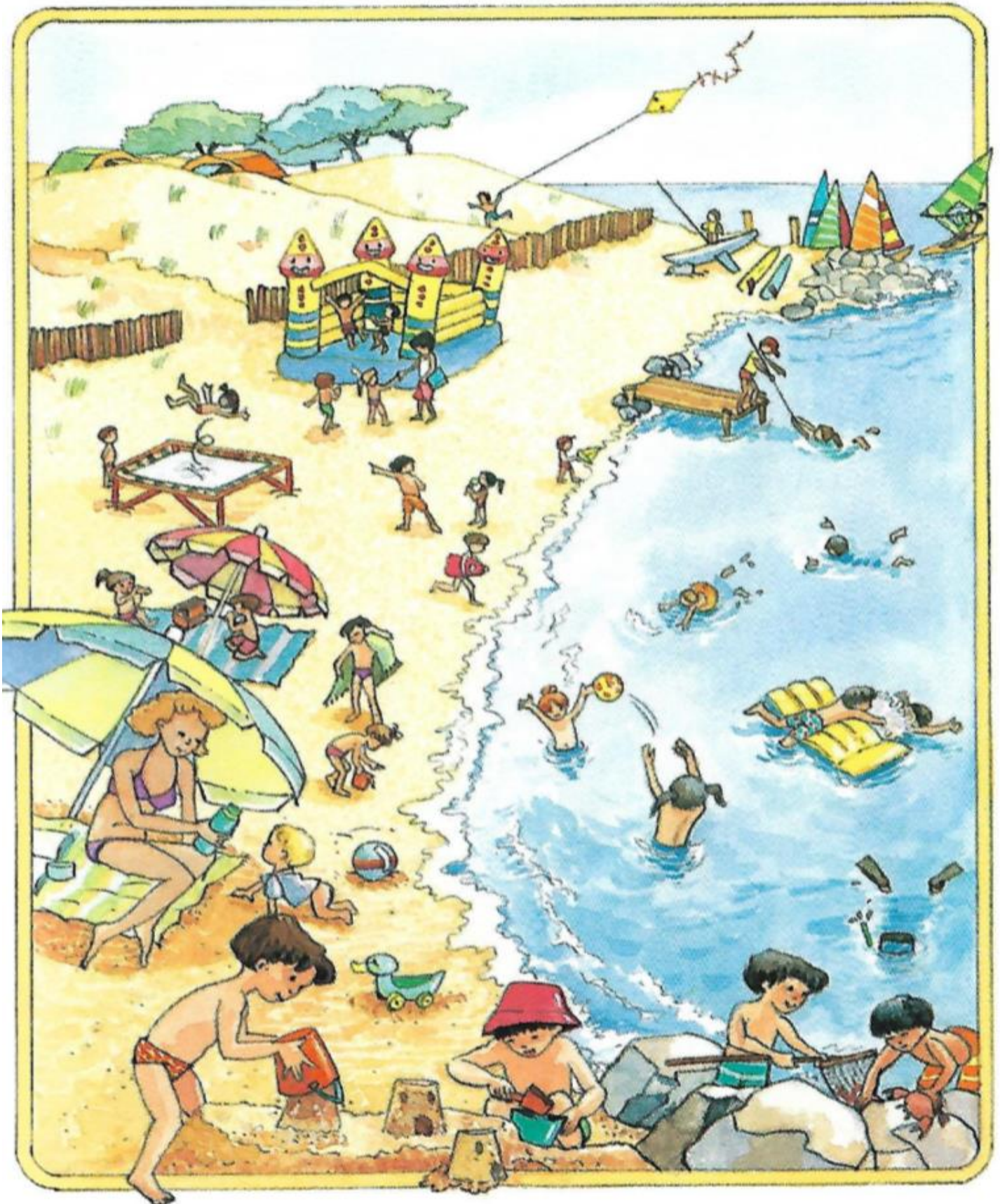
Afbeelding 1

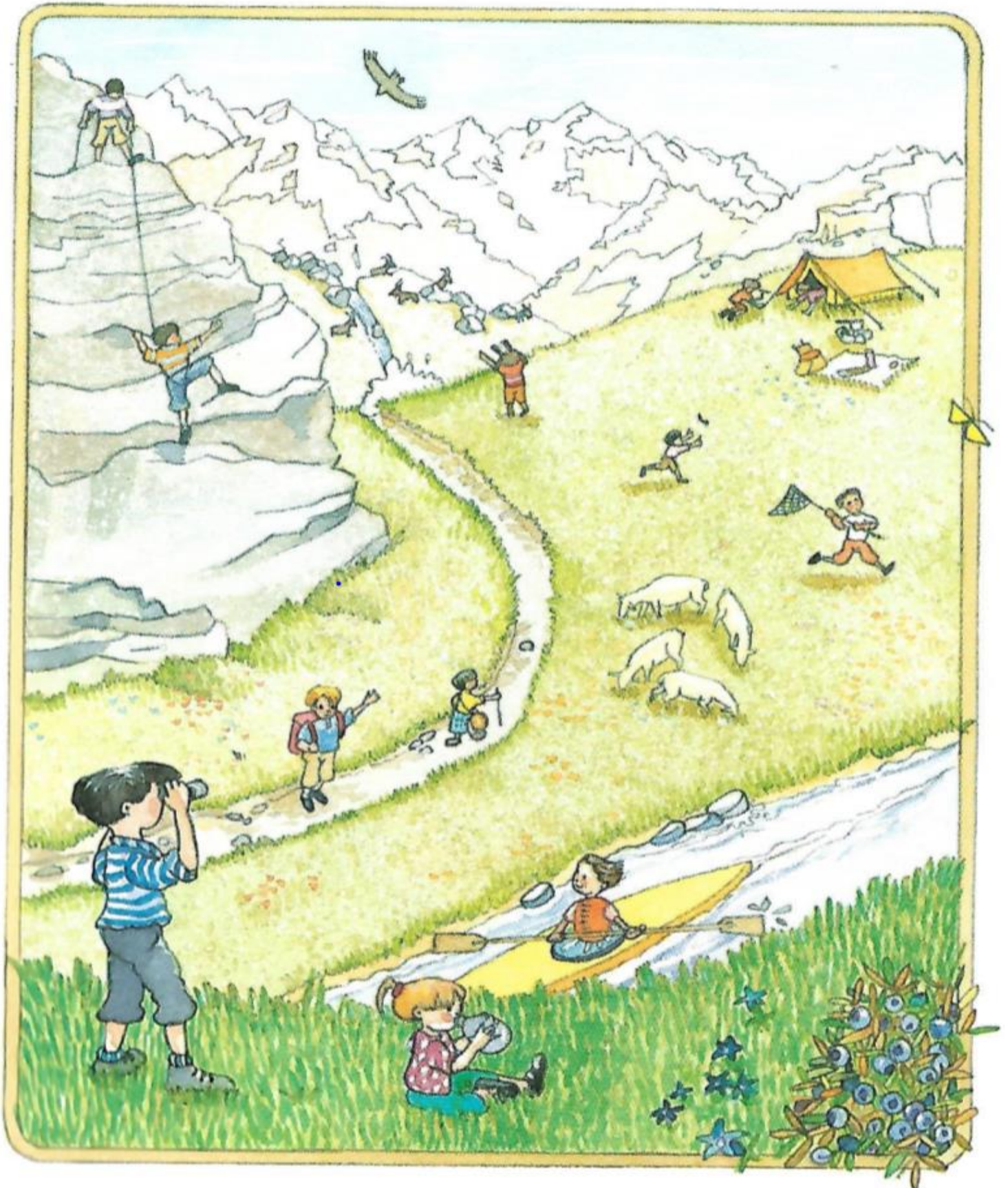
Afbeelding 2

Afbeelding 3

Afbeelding 4

5.4 Leerlijn taalinitiatie Engels

1 ^e graad	2 ^e graad	3 ^e graad
	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - taalplezier - basisvertrouwen - taaldenken prikkelen - taalattitude <i>Basisdoelen blijven belangrijk</i>	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - voorbereiding middelbaar
	Inhouden: <ul style="list-style-type: none"> - gebaseerd op interesses - voorkennis leerlingen - vrije woordenschatkeuze - vrije themakeuze 	Inhouden: <ul style="list-style-type: none"> - gebaseerd op thema's eerste graad secundair onderwijs
	Werkvormen: <ul style="list-style-type: none"> - openings-/slotritueel - eigen context creëren - muzische activiteiten - verhaal als leidraad - handpop 	Werkvormen: <ul style="list-style-type: none"> - openings-/slotritueel - themacontext creëren - media - muzische activiteiten
	Materiaal: <ul style="list-style-type: none"> - auditief - visueel 	Materiaal: <ul style="list-style-type: none"> - themagericht materiaal - auditief - visueel - media

Silas Vanlangenakker

	Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none">- herhaling- brits – Amerikaans! (klank)- plezier!- voorkennis Engels?	Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none">- herhaling- brits – Amerikaans! (klank)- plezier!- media introduceren in lessen.- inhouden formeel Engels middelbaar
--	---	---

5.4.1 Begeleidend document taalinitiatie Engels

- **Eindtermen**

Luisteren op beschrijvend niveau:

ET1 De leerlingen kunnen het algemeen onderwerp bepalen in informatieve, narratieve en artistiek-literaire teksten.

ET1 BIS De leerlingen kunnen de hoofdgedachte achterhalen in informatieve en narratieve teksten.

ET2 De leerlingen kunnen de elementaire gedachtegang volgen van prescriptieve teksten en narratieve teksten.

ET3 De leerlingen kunnen de gevraagde informatie selecteren uit informatieve teksten en narratieve teksten.

Luisterstrategieën:

ET4 De leerlingen passen indien nodig de volgende strategieën toe:

- niet te vlug opgeven ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen;
- het luisterdoel bepalen;
- gebruik maken van ondersteunend visueel en auditief materiaal;
- hypothesen vormen over de inhoud van de tekst;
- de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
- de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context.

Spreken op kopiërend niveau:

ET10 De leerlingen kunnen vooraf beluisterde woorden en zinnen nazeggen.

Spreekstrategieën:

ET15 De leerlingen passen indien nodig de volgende strategieën toe:

- gebruik maken van ondersteunende lichaamstaal;
- gebruik maken van ondersteunend visueel materiaal.

Woordenschat: (leerplan secundair)

ET 35 De leerlingen kunnen bij het uitvoeren van hun taaltaken de vereiste lexicale en grammaticale elementen functioneel inzetten:

1) Persoonlijke gegevens

Surname, first name • age • date of birth • nationality • address • telephone number • hobbies • habits • place of birth • school • appearance: hair, eyes, length, clothes, distinguishing features ...

2) Dagelijks leven

Classroom English • pets • the alphabet • work, jobs in everyday life ... • hobbies • traffic • places in town • public signs • home and house • days and months

3) Relatie tot de andere

Family and friends

4) Eten en drinken*Food and drink*5) Tijd, ruimte, natuur*Numbers (cardinal, ordinal, even, odd ...) • dates • the clock • animals • countries and nationalities*6) Het weer*The weather • seasons*7) Winkelen*Shopping • clothes*8) Diensten en beroepen*(public) Services and jobs*Selectie uit leerplan secundair (spreken)

ET 16 de leerlingen kunnen op beschrijvend niveau uit informatieve en narratieve teksten een gebeurtenis, een verhaal navertellen met ondersteuning van sleutelwoorden of met visuele ondersteuning.

ET 17 de leerlingen kunnen op beschrijvend niveau een spontane mening geven.

ET 18 de leerlingen kunnen op beschrijvend niveau een gebeurtenis, een verhaal, iets of iemand beschrijven met ondersteuning van sleutelwoorden of met visuele ondersteuning.

- **Basisdoelen taalinitiatie**

Taalplezier:

De leerlingen komen voor de eerste keer in contact met een vreemde taal. Het is de taak van de leerkracht om de nieuwe taal op een speelse, plezierrijke en muzische manier aan te leren. De leerlingen moeten een plezier ervaren tijdens het verwerven van nieuwe woorden. Een materiaalrijke context, visueel materiaal, een verhaallijn en een handpop zorgen voor een positieve eerste ervaring met een nieuwe, vreemde taal.

Basisvertrouwen:

De vreemde taal wordt speels maar voorzichtig aangeboden. Er heerst een rustige en 'niets moet, alles mag'-sfeer in de klas. De leerlingen bouwen stilaan een vertrouwensband op met de nieuwe taal. De leerkracht speelt hierin een belangrijke rol. Enthousiasme, aandacht voor de leefwereld van de kinderen en een geduldige houding zijn de sleutel tot succes.

Het vertrouwen zal groeien wanneer de leerkracht veel aandacht besteedt aan herhaling, visueel herkenbaar materiaal en een trage spreekstijl.

Taaldenken prikkelen:

Het verwerven van een vreemde taal vergt aandacht voor verschillende elementen. Zo dient de leerkracht de taal in een leerrijke context aan te bieden. De leerlingen zullen geprikkeld worden door het muzikale, visuele en interactieve materiaal. Hierdoor zullen ze snel visuele

en cognitieve verbanden met de nieuwe woordenschat leggen. Dit is enkel van toepassing wanneer de leerkracht uitsluitend de nieuwe taal spreekt tijdens de les.

Taalattitude:

Leerlingen moeten open staan voor het aanleren van een vreemde taal. Voor elke leerling is dit anders. De leerkracht kan, door middel van de drie bovenstaande basisdoelen, deze attitude proberen te 'openen' bij iedereen, maar hij/zij is er van bewust dat dit niet bij elke leerling lukt.

De leerlingen experimenteren op muzische wijze met de nieuwe taal.

- **Inhouden, thema's en woordenschat**

Tweede graad:

De inhoud van de les taalinitiatie Engels in de tweede graad ligt niet vast. De leerlingen komen voor het eerst in contact met deze taal. De leerkracht kan thema's of inhouden aanbieden, maar kan ook in overleg met de klas tot een thema bekomen. Peilen naar de voorkennis over deze taal is hierbij belangrijk.

De leerkracht geeft het verkozen thema een 'richting' door de leerstof in een bepaalde context te plaatsen of er zelf één te creëren. Ook het koppelen naar een verhaallijn is hier een mogelijkheid.

Derde graad:

De inhoud van de les taalinitiatie Engels in de derde graad dient gebaseerd te worden op de thema's die tijdens de lessen Engels in de eerste graad secundair onderwijs aan bod komen. De leerlingen worden voorbereid op het formeel onderwijs Engels en zullen de overgang naar het middelbaar beter kunnen verwerken (voor dit leergebied).

Onderstaande kader biedt een overzicht van de behandelde thema's

Eerste middelbaar	Tweede middelbaar
'On Track' verkrijgbaar vanaf het schooljaar 2019-2020	'On Track' verkrijgbaar vanaf het schooljaar 2019-2020

- **Werkvormen en activiteiten**

De les taalinitiatie wordt gegeven aan de hand van een brede waaier aan interactieve werkvormen. In elke les zullen een aantal permanente werkvorm terug komen, vooral tijdens de introductie en tijdens het slot. De leerlingen hebben nood aan deze vaste werkvorm.

	Tweede graad	Voorbeelden

Verplichte werkvormen/activiteiten	Het beginritueel	Klassikaal lied zingen, begroetingen
	Creëren van een context	Inkleding in bepaald thema, voorkennis opwekken over onderwerp, nieuwsgierigheid opwekken
	Éen muzische activiteit	Drama, beeld, beweging,...
Aanvullende / eventuele activiteiten	Meerdere muzische activiteiten	Beeldend werken, bewegingsactiviteit,...
	De handpop	
	Extra 'personages' gebruiken	Toneeltje
	Didactische spelletjes	Met betrekking tot het thema. "ik ga op vakantie en neem mee"
	Het slotritueel	De handpop neemt afscheid, afscheidsliedje,...
Een belevingsgesprek	Gesprek over wat leuk was, is alles begrepen,...	

	Derde graad	Voorbeelden
Verplichte werkvormen/activiteiten	Het beginritueel	De leerlingen stelling zich voor, vertellen iets.
	Themacontext creëren	Inkleding thema, de leerkracht vertelt, toont iets,...
	Éen muzische activiteit	Muziek, drama, beweging,...
Aanvullende / eventuele activiteiten	Gebruik van media	De leerkracht bouwt verder op de voorbeelden van de tweede graad. Er moet een stijging op vlak van moeilijkheidsgraad komen.
	Didactische spelletjes	
	Het slotritueel	De leerlingen leren reflecteren over de les en durven hun mening zeggen.
	Een belevingsgesprek	

- **Materiaal**

De les taalinitiatie wordt steeds gegeven in een materiaalrijke context. De leerlingen moeten geprikkeld worden met visuele en auditieve didactische materialen die aansluiten bij hun leefwereld. De nieuwe woorden worden telkens beeldend aangebracht. Dit zorgt er voor dat de leerlingen een bepaalde context voor ogen kunnen houden en de nieuwe leerstof wordt hieraan gekoppeld.

Er bestaan geen 'vaste' materialen per les en/of per graad, daarom is onderstaande suggestielijst opgesteld voor de leerkracht. Hij/zij kan hier creatief mee omgaan.

Boeken, prenten, tekeningen, handpoppen, themagericht materiaal (inkleding), filmpjes, de leerling en de leerkracht zelf (gebaren!),...

De leerlingen in de derde graad zijn minder snel geboeid door verhaaltjes, handpoppen, knuffels,... De leerkracht kan opteren om meer te werk te gaan met media.

- **Aandachtspunten**

Gebaren:

Door enkel woorden uit te spreken kunnen leerlingen niet altijd de beeld erover vormen. De leerkracht spreekt de vreemde taal en ondersteund dit met gebaren of beelden. Indien het gaat over bevelen of taken die de leerlingen moeten uitvoeren, zullen gebaren veel duidelijkheid scheppen.

Voorbeeld: "Listen!" De leerkracht wijst met zijn/haar vingers naar de oren.

"Watch!", "Look!" De leerkracht wijst naar de ogen.

Klanken:

Een correcte uitspraak van een taal wordt verworven in het beginstadium van het aanleren van die taal. Bij het aanbieden van taalinitiatie is het vanzelfsprekend dat de leerkracht aandacht besteed aan zijn/haar eigen uitspraak. De leerlingen nemen dit snel over en indien dit foutief wordt overgebracht zal dit in een later stadium moeilijk af te leren zijn.

Plezier:

De leerlingen kijken uit naar een les taalinitiatie Engels. Ze kunnen zichzelf in de nieuwe taal ontplooiën door er op een uitbundige en muzische manier mee om te gaan. Het zelfvertrouwen in deze les moet ieder jaar groeien. De leerkracht hanteert geen punten- of evaluatiesysteem maar kan wel een beloningssysteem in voeren. De leerlingen weten dat ze op eventuele foutjes niet worden afgestraft en zullen in de les actief meewerken.

Voorkennis Engels

De leerlingen starten met taalinitiatie Engels vanaf de tweede graad. Dit betekent dat ze zich in een leeftijdscategorie van acht tot en met tien jaar bevinden. De leerlingen zijn op een moment gekomen dat ze, afhankelijk van de ouders, thuissituatie en opvoeding, stilaan in

Silas Vanlangenakker

contact komen met sociale media, games, Engelse televisieprogramma's,... Al deze factoren kunnen er voor zorgen dat leerlingen al een aardig woordje Engels kunnen spreken.

De leerkracht noteert in zijn beginsituatie de leerlingen die vlotter Engels spreken dan de rest. Deze leerlingen kunnen een meerwaarde zijn tijdens een les taalinitiatie. Voorbeelden hier van zijn: mini-juf/meester, controleur, aangever van interessante lesinhouden,...

Verschil Brits – Amerikaans

Vanaf het eerste middelbaar leren de leerlingen de Engelse taal met Britse uitspraak. Het is dus belangrijk om tijdens de lessen taalinitiatie een Brits accent te hanteren. Leerlingen nemen in dit stadium de uitspraak van een taal vlot over van de lesgever.

Valkuil: In veel games, televisieprogramma's,... wordt er gesproken met een Amerikaans accent. De leerkracht is verplicht van dit gegeven mee te nemen omdat leerlingen dit accent ook kunnen overnemen van die games of programma's.

5.5 Voorbeeld les taalinitiatie Engels – 2^e graad

Lesfiche	<u>Thema:</u> persoonlijke gegevens
<u>Lesonderwerp:</u> Engels: "What can your grandma do?"	<u>Leerjaar:</u> 3
EINDTERMEN	
Engels (lager):	
ET2 De leerlingen kunnen de elementaire gedachtegang volgen van prescriptieve teksten en narratieve teksten.	
ET15 De leerlingen passen indien nodig de volgende strategieën toe:	
- gebruik maken van ondersteunende lichaamstaal;	
- gebruik maken van ondersteunend visueel materiaal.	
Engels (leerplan secundair):	
ET 16 de leerlingen kunnen op beschrijvend niveau uit informatieve en narratieve teksten een gebeurtenis, een verhaal navertellen met ondersteuning van sleutelwoorden of met visuele ondersteuning.	
Drama:	
ET 3.3 De leerlingen kunnen geconcentreerd luisteren naar een gesproken tekst (verteld of voorgelezen) en die mondeling, schriftelijk, beeldend of dramatisch weergeven.	
LESDOELEN	
1) De leerlingen kunnen aan de hand van de concrete sportmaterialen de sport benoemen.	
2) De leerlingen spreken de verschillende sporten uit door de intonatie van de leerkracht na te bootsen. (ritmisch)	
3) De leerlingen kunnen de gedachtegang van het voorgelezen verhaal volgen.	
4) De leerlingen ontwerpen een liedje met Engels uitgesproken sporten.	
5) De leerlingen ontwerpen een talentenshow waarin ze zich voorstellen in één Engelse zin.	
BEGINSITUATIE	
<u>Klasopstelling:</u> de banken worden verschoven in een 'u-vorm'. De leerkracht creëert een open ruimte in het midden. Het smartboard toont afbeeldingen van het verhaal 'what can your grandma do?' Vooraan liggen sportspullen om het thema te kaderen. Een voetbal, een basketbal, een hockey puck, een tennisbal, een frisbee, een pingpongbal en volleybal zijn aanwezig.	
<u>Leerlingspecifiek:</u> er zitten geen Engelstalige leerlingen in de klas.	
<u>Algemeen:</u> de leerlingen hebben al eerdere lessen taalinitiatie Engels gehad. De leerlingen kunnen zichzelf en iemand anders voorstellen en beschrijven.	
INHOUDSANALYSE	
Woordveld:	Themaveld: 1
- Soccer	
- Basketball	
- Volley-ball	
- Table tennis	
- Frisbee	
- Hockey	
- Tennis	

Silas Vanlangenakker

<ul style="list-style-type: none"> - A baker - An artist - A doctor 			
Rituelen: <ul style="list-style-type: none"> - Het welkomslied - 'thoughts of the lesson' 		Didactische materialen: <ul style="list-style-type: none"> - Het smartboard met afbeeldingen van het verhaal. - Het boek: 'What can your grandma do?' - Sportmaterialen. 	
Werkvormen: <ul style="list-style-type: none"> - Klassikaal: het lied zingen. - Klassikaal: het thema ontdekken. - Klassikaal: de woorden nazeggen. - Individueel: de woorden stil voorzeggen. - Klassikaal: het verhaal vertellen. - Groepjes: muzische activiteit 1. - Individueel: muzische activiteit 2. 		Muzische activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> - Lied maken met Engelse woorden. - Talentenshow uitbeelden. 	
BASISDOELEN TAALINITIATIE			
Taalplezier Het visueel materiaal. Ritmisch nazeggen. Lied bedenken. Talentenshow. Het verhaal.	Basisvertrouwen Het beginlied. 'Thoughts of the lesson'	Taalattitude Open staan om de taal te leren.	Taaldenken Het volgen van het verhaal. Liplezen van de woorden. Koppeling Nederlands – Engelse sport

Lesvoorbereidingsformulier		
Leerinhouden en doelstellingen	Lesverloop	Basisdoelstellingen taalinitiatie + aandachtspunten
<p>LESDOEL 1</p> <p>Woordveld: soccer, basketball, hockey, volley-ball, frisbee, table tennis, tennis.</p>	<p><u>Introfase:</u></p> <p>De leerkracht verwelkomt de leerlingen met het 'hello-lied'. Iedere leerling zingt het lied mee en past de bijkomende gebaren toe. https://www.youtube.com/watch?v=tVlcKp3bWH8</p> <p>Well hello everybody. How are you feeling today? De leerlingen vertellen elk hoe ze zich voelen. Dit kan één woordje zijn.</p> <p>Look at all these sport items! Does anyone recognize these? What is it?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voetbal – soccer - Basketbal – basketball - Hockey – hockey - Volleybal – volley-ball - Frisbee – frisbee - Pingpong (tafeltennis) – table tennis - Tennis – tennis <p>Who plays one of these sports? Wich sport is that?</p>	<p>Basisvertrouwen: openingslied.</p> <p>Taalplezier: het visueel materiaal.</p> <p>Taaldenken: koppeling Nederlands – Engelse sport.</p> <p>Correcte uitspraak hanteren!</p>
<p>LESDOEL 2, LESDOEL 3</p>	<p><u>Leerfase:</u></p> <p>De leerkracht vraagt welke verschillen de leerlingen hebben gehoord bij elke sport in het Engels. Ze maken de vergelijking met het Nederlands. → lijkt erg op elkaar.</p>	<p>Taaldenken: koppeling Nederlands – Engelse sport.</p>

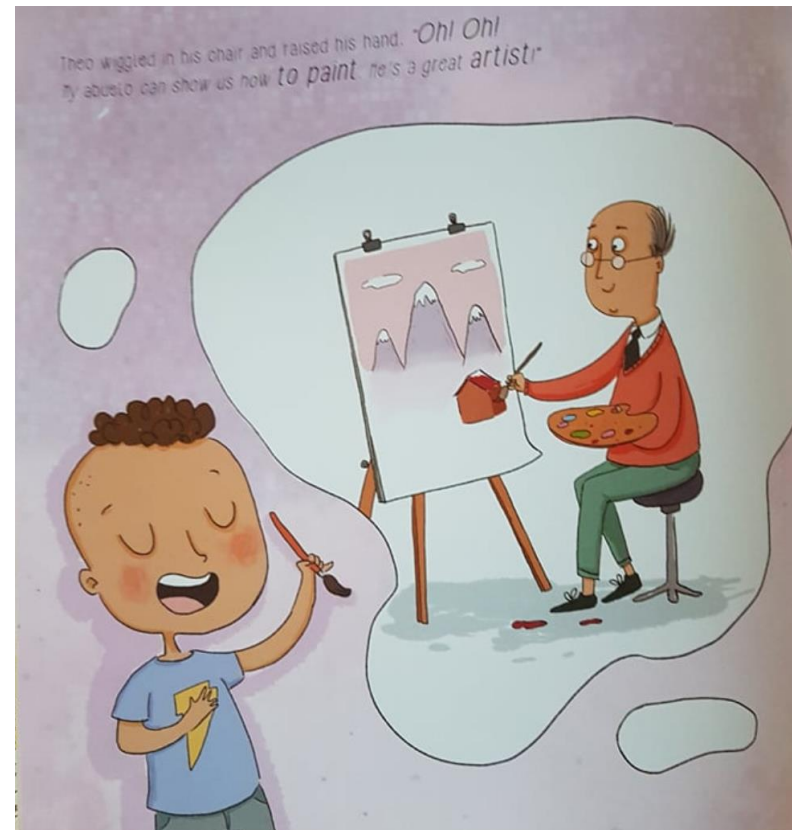
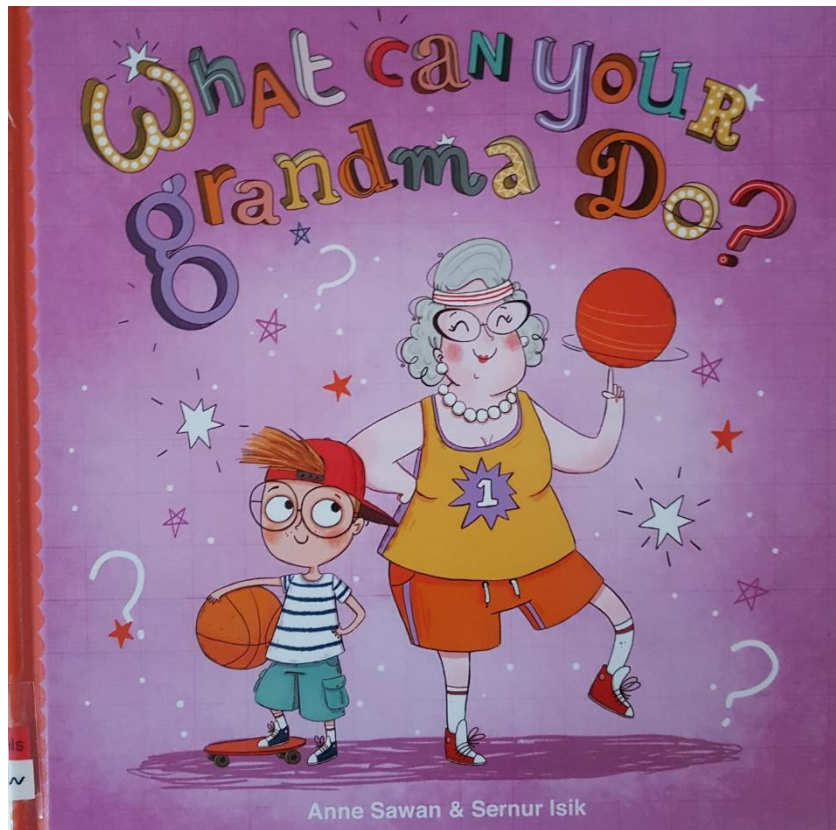
<p>Woordveld: soccer, basketball, hockey, volley-ball, frisbee, table tennis, tennis.</p>	<p><u>Juiste uitspraak inoefenen:</u></p> <p>1. Ritmisch nazeggen: De leerkracht geeft enkele leerlingen één van de sportmaterialen. De leerlingen mogen één voor één de materialen vooraan in een rijtje komen leggen. Telkens wanneer een leerling het voorwerp neerlegt zegt de leerkracht de Engelse benaming op een ritmische manier.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Soccer - Soccer, tennis - Soccer, tennis, hockey - Soccer, tennis, hockey, basketball - Soccer, tennis, hockey, basketball, table tennis - Soccer, tennis, hockey, basketball, table tennis, volleyball - Soccer, tennis, hockey, basketball, table tennis, volleyball, frisbee <p>2. Liplezen De leerkracht gaat achter een voorwerp staan en spreekt het woord uit zonder geluid te maken. De leerlingen moeten het woord correct uitspreken. De leerkracht laat een leerling vooraan een woord uitspreken zonder klank. De rest van de klas moet het woord luidop correct uitspreken.</p> <p>3. Verhaal; what can your grandma do? I'm going to read a story about Jeremy and his grandma.</p> <p><i>"What can your grandparents do?" asked Ms. Appleyard. "Next week is grandparents appreciation week. Let's have a talent show, so all your grandparents can share their special talents with us.</i></p>	<p>Correcte uitspraak hanteren! Taalplezier: ritmisch nazeggen.</p> <p>Taaldenken: zonder klank het woord correct uitspreken.</p> <p>Taaldenken, taalplezier: de verhaallijn volgen aan de hand van afbeeldingen op het bord.</p>
---	---	---

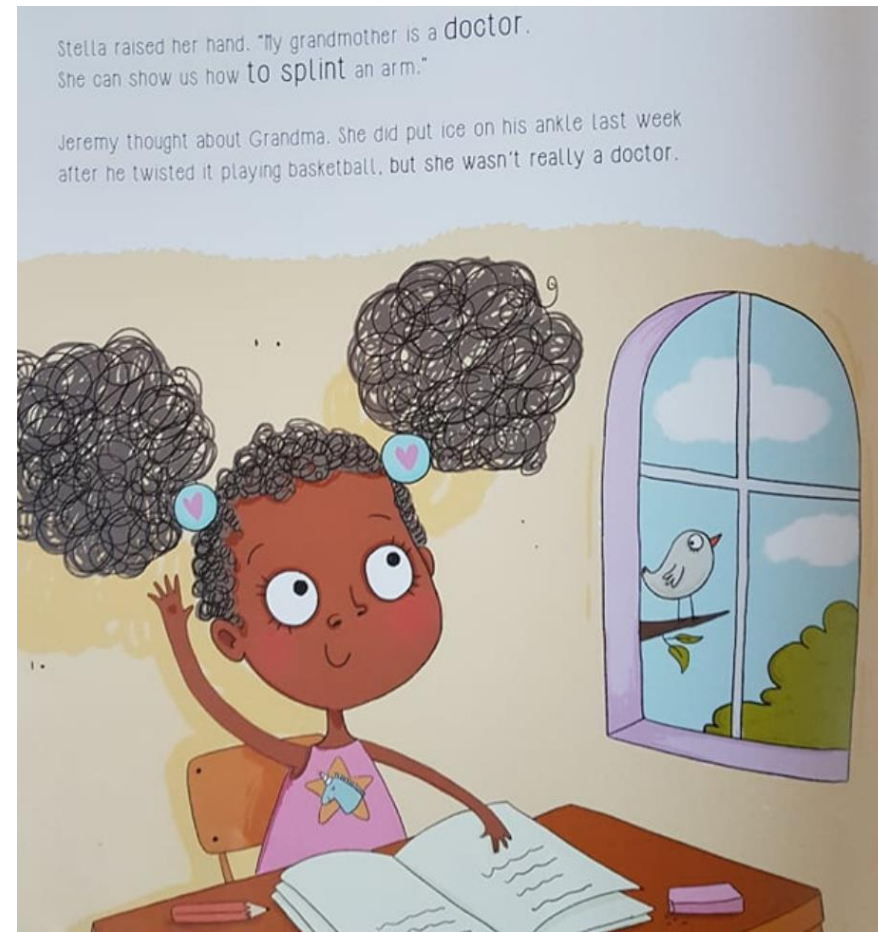
	<p>Everyone cheered, except for Jeremy. Jeremy loved his grandma, but he wasn't sure she had any special talent.</p> <p>Kort vertalingsmoment/verklaringsmoment. Stella raised her hand. <i>'my grandmother is a doctor. She can show u show to split an arm'</i>. <i>'My grandmother can't do that...'</i> Jeremy thought.</p> <p>Theo raised his hand. <i>'my grandfather is a great artist. He can paint!'</i> <i>'My grandmother can't do that...'</i> Jeremy thought.</p> <p>Celeste smiled. <i>'My grandfather is a baker. I'm sure he could make us some cupcakes.'</i> <i>'My grandmother can't do that...'</i> Jeremy thought.</p> <p>The whole class was buzzed with excitement as each student shouted out a talent their grandparents could share.</p> <p><i>'Jeremy,'</i> said Stella, <i>'what is your grandmother going to do?'</i> Jeremy shrank down in his seat...</p> <p>Jeremy was sitting by his grandmother. <i>'grandma, we're having a grandparents talent show at my school next week.'</i> <i>'Oh, what fun!'</i> said grandma. <i>'Yes, well... do you have any talents?'</i> <i>'Talents? Hmm, I'm not sure I do.'</i> Said grandma. <i>'Can you juggle?'</i> Asked Jeremy. <i>'I can try!'</i> Said grandma.</p> <p>Did it go well? No!</p> <p><i>'Hmm... I don't know'</i> Said grandma. Suddenly, Jeremy got an idea. <i>'Grandma! Come! Let's play some basketball!'</i></p>	
--	---	--

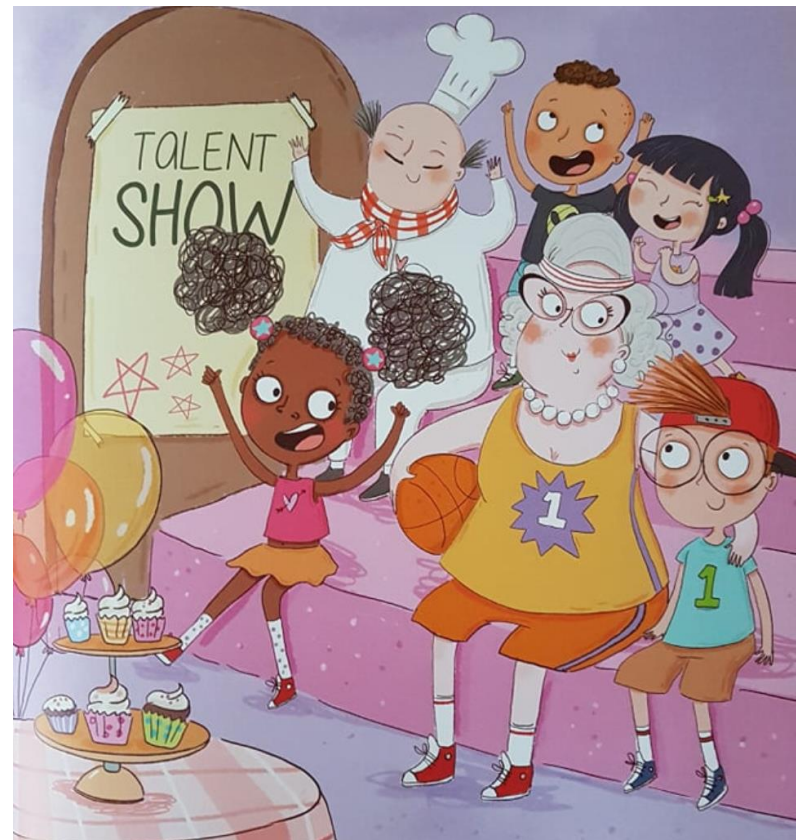
	<p>They went outside. Grandma ran fast, she dribbled, took two giant steps and WHOOSH! She dunked! For the first time all day, Jeremy smiled.</p> <p>The next week was the talent show. All the students and their grandparents showed up. The excited children learned how to paint and splint broken arms and do all sorts of wonderful things. Ms. Appleyard cleared her throat. <i>'Class, Jeremy's grandma is now going to show her special talent.'</i></p> <p>Jeremy's grandma walked slowly to the center of the gym. Then she began to run. She ran fast! She dribbled the ball, took two giant steps, leaped into the air and dunked the ball right through the net!</p> <p><i>'That's my grandma!'</i> Jeremy said. <i>'My grandma can dunk!'</i></p> <p>Bespreking van het verhaal.</p>	
<p>LESDOEL 4, LESDOEL 5</p>	<p><u>Verwerkingsfase:</u></p> <p>Muzische activiteit 1: lied maken met sporten. De leerlingen mogen in groepjes een liedje verzinnen met enkel Engels uitgesproken sporten. Dit naar aanleiding van de eerste oefening in de leerfase. Optioneel: de leerkracht geeft elke groep een genre. Aan de hand van tablets mogen ze op het internet een ritme van het genre opzoeken om zich op te baseren.</p> <p>Muzische activiteit 2: talentenshow. De leerlingen bereiden een talentenshow voor. Met eerder verworven Engelse woordenschat stellen ze elkaars talent voor. Dit bestaat uit maximaal één zin.</p>	<p>Taalplezier: lied maken.</p> <p>Taalplezier: talentenshow.</p> <p>Taaldenken: één zin formuleren.</p>

Silas Vanlangenakker

	<p><u>Slotfase:</u></p> <p>Thoughts of the lesson. De leerkracht gaat elke leerling na en vraagt: How did you feel in today's lesson? De leerlingen antwoorden met één woord. <i>Good, great, bad, boring, ...</i></p>	<p>Basisvertrouwen: gevoel over de les vertellen in één woord.</p>

5.6 Leeg lessjabloon

Lesfiche <u>Lesonderwerp:</u>		<u>Thema:</u> <u>Leerjaar:</u>	
EINDTERMEN			
LESDOELEN			
BEGINSITUATIE			
INHOUDSANALYSE			
Woordveld:		Themaveld:	
Rituelen:		Didactische materialen:	
Werkvormen:		Muzische activiteiten:	
BASISDOELEN TAALINITIATIE			
Taalplezier	Basisvertrouwen	Taalattitude	Taaldenken

Silas Vanlangenakker

Lesvoorbereidingsformulier		
Leerinhouden en doelstellingen	Lesverloop	Basisdoelstellingen taalinitiatie + aandachtspunten
	<u>Introfase:</u>	
	<u>Leerfase:</u>	
	<u>Verwerkingsfase:</u>	
	<u>Slotfase:</u>	

5.7 Aanpassingen en bevindingen

Doorheen het ontwerpproces heb ik een aantal elementen van mijn lijstje moeten schrappen. In de begeleidende documenten had ik graag enkele evaluatiemogelijkheden opgenomen. Dit idee heb ik in samenspraak met mijn externe partner laten vallen. Na het voorstellen van de leerlijnen taalinitiatie Frans en Engels is het belangrijk dat de klasleerkrachten effectief taalinitiatie kunnen geven. Momenteel is voor de basisschool Atheneeke Tongeren het evalueren van de leerlingen tijdens deze lessen nog niet aan de orde. Het opstellen van evaluatiecriteria lijkt me wel een logisch vervolg van mijn onderzoek.

Het opstellen van de vierde voorbeeldles, taalinitiatie Engels voor de derde graad, heb ik helaas ook moeten annuleren. De leerkracht Engels van het secundair onderwijs gaf aan dat de handleidingen en werkboeken vanaf het schooljaar 2019-2020 veranderen. Het secundair schakelt over naar de methode 'On track', dat aangepast is op de nieuwe leerplannen 'Track'. Deze handleiding is nog niet af en daarom ook niet beschikbaar. De leerinhouden voor taalinitiatie Engels in de derde graad moeten geselecteerd worden uit de woordenschat van de Engelse methode in het secundair. Gezien deze rede is in het ontwerp geen voorbeeldles taalinitiatie Engels voor de derde graad uitgewerkt.

Mijn bevindingen na de try-out van de les 'La souris qui cherche un ami' in de eerste graad van de basisschool 'DE B@SIS' in Alken zijn zeer positief. Tijdens mijn uitgroei stage heb ik de kans gekregen om één van mijn uitgewerkte producten te mogen testen in het éérste leerjaar. De leerlingen hadden eerdere ervaringen met Frans omdat ze in deze school vanaf de derde kleuterklas een aanzet doen naar taalinitiatie met behulp van de methode 'Oh là là'.

Bij de start van de les viel meteen op hoe snel ik de klas mee op sleeptouw had gekregen. Door mijn groot inlevingsvermogen creëerde ik meteen een bepaalde sfeer. Het muisje maakte zijn entree in de klas en dit zorgde voor enthousiasme bij de leerlingen. Ik wil hiermee het belang van de leerkracht benadrukken. Hoe meer de leerkracht zich inleeft in dit soort verhalen, hoe sneller de klas geboeid is. Spreekdurf is hierbij de vereiste competentie.

De klas hing vol met afbeeldingen van dieren. Samen met de muis vertelde en beleefde ik het verhaal waarin we zochten naar een vriendje. Tijdens deze zoektocht mochten de leerlingen de Franse benamingen van de dieren nazeggen. Hieruit bleek dat intonatie en articulatie zeer belangrijk zijn. De manier waarop de leerkracht een woord uitspreekt moet correct zijn omdat de leerlingen dit overnemen. Verder viel het me op dat mijn afbeeldingen te klein waren en sommige kinderen hadden moeite om het dier te zien. In een latere verwerkingsactiviteit ontstond hierdoor het probleem dat de naam van het dier niet gekoppeld kon worden aan de juiste afbeelding.

Tijdens het reflectiemoment in het Nederlands, na afloop van de les, vroeg ik aan de leerlingen wat ze van de les vonden. De muzische activiteiten samen met het verhaal maakte dit een geslaagde les. Doordat het verhaal niet enkel verteld, maar ook beleefd werd door het muisje vonden de leerlingen precies alsof ze zelf in het verhaal zaten. Daarnaast hadden ze ook geen problemen met de vreemde taal. Iedereen gaf aan dat ze het verhaal goed konden volgen.

6 Conclusie

Het opstellen van de leerlijnen taalinitiatie Frans en Engels is niet vanzelfsprekend geweest. Ik stelde me steeds de vraag; “hoe kan ik dit op een zo relevant mogelijk manier uitwerken?” Elke leerkracht heeft zijn eigen manier van lesgeven. Dit geldt ook voor het geven van taalinitiatie. De leerlijnen moeten dus toegankelijk zijn voor iedereen. Ik heb hiervoor gekozen om op een zo breed mogelijke wijze te gaan onderzoeken. In de methodologie staat al eerder vermeld dat ik via een bevraging, een literatuurstudie, good practices en input van handleidingen te werk ben gegaan.

De volgorde van de methodologie is belangrijk. Het afnemen van de bevraging bracht zicht op een algemene beginsituatie van de leerlingen. Het leerkrachtenteam kan met behulp van deze resultaten inschatten hoeveel Nederlandstalige en hoeveel Franstalige leerlingen er in de klas zitten. Dit maakt deel uit van de eerste fase van het opstellen van een lesvoorbereiding.

Daarna zorgde de literatuurstudie voor een duidelijk beeld over wat taalinitiatie is. De speelse, ludieke manier van leren is geschikt om leerlingen onder te dompelen in een nieuwe taal. De leerkracht speelt hierin een belangrijke rol. Spreekdurf, een correcte uitspraak en een muzische grondhouding vormen samen de succesformule van een goede les taalinitiatie. De vier hoofddoelen, taalplezier, taaldenken prikkelen, basisvertrouwen en taalattitude tonen aan waar de aandachtspunten tijdens het lesgeven liggen.

Vervolgens hebben de observaties voor een bredere kijk gezorgd. Zoals eerder besproken heeft elke leerkracht zijn of haar manier van lesgeven en dit werd duidelijk tijdens het observeren. Alle tips, tricks en raad die ik gekregen heb van de lesgevers, heb ik gecombineerd en neergeschreven in mijn eindproduct. Dit zorgt ervoor dat de voorbeeldlessen niet vanuit één persoon zijn opgemaakt.

Uiteindelijk heeft de input van de handleidingen tot bevestiging gezorgd. ‘Oh là là, Mini Maxine en Mila Lila’ tonen alle drie dezelfde feiten aan. Een les taalinitiatie start met een openingsritueel, gaat verder met een basisvertrouwenpersoon, verwerkt de inhoud op een muzische manier en sluit vervolgens af met een afsluitingsritueel.

Deze vier onderzoeksmethodes vloeien uiteindelijk voort in mijn eindproduct. Een leerlijn taalinitiatie Frans en Engels voor het lager onderwijs, ondersteund door een begeleidend document en voorbeeldlessen.

7 Discussie

Het introduceren van deze leerlijn zal zowel voor de leerlingen als voor de leerkrachten nieuw zijn. De bachelors taal secundair kunnen hun leertaak delen met de rest van het leerkrachtenteam. Deze overgang zal voor sommige leerkrachten vlotter verlopen dan voor anderen. De leerlijnen die de basisschool Atheneeke Tongeren nu zal integreren, zijn volledig op maat gemaakt. Ik denk dat hierin de sterkte van de leerlijnen zal liggen. Indien de leerlingen en leerkrachten vertrouwd geraken met het nieuwe concept, zal dit in de toekomst zijn vruchten afwerpen. De leerlingen gaan enerzijds sneller overweg kunnen met een vreemde taal, anderzijds zijn ze voorbereid op het formeel taalonderwijs.

Naast het introduceren van de nieuwe leerlijnen, is het belangrijk dat de leerkrachten een aanzet doen om de besproken competenties correct in te zetten tijdens een les taalinitiatie. Ik denk dat hier de uitdaging voor de school ligt om het leerkrachtenteam te stimuleren om open te staan voor de ‘nieuwe’ manier van lesgeven waarin ze zich gaan bevinden. De speelse

methode is niet voor iedereen weggelegd en dat hoeft ook geen probleem te zijn. Maar net zoals taalinitiatie uitgaat van taalattitude, het openstaan voor een vreemde taal, zo moeten de leerkrachten bereid zijn om open te staan voor het geven van taalinitiatie.

Hoewel de leerlijnen specifiek zijn uitgewerkt voor de basisschool Atheneeke Tongeren, denk ik dat andere scholen hierin inspiratie kunnen vinden. In mijn eindproduct laat ik voor taalinitiatie Frans eerste graad en taalinitiatie Engels tweede graad, de leerinhouden vrij. Dit is vrij in te vullen door iedere leerkracht. Voor taalinitiatie Frans tweede graad en taalinitiatie Engels derde graad baseer ik mij op de leerinhouden van de methodes die gehanteerd worden in het formeel taalonderwijs. Dit is voor de basisschool Atheneeke de methode Quartier étoiles (Frans) en later 'On track' (Engels). Andere scholen kunnen volgens mij de structuur van dit concept overnemen door de inhouden aan te passen op de methodes die zij gebruiken.

Ik denk dat de ontwikkelde output een meerwaarde is voor elke school die zich wil profileren als sterke talencampus. Door deze leerlijn te integreren in het taalbeleid ontstaat er een houvast waaraan het schoolteam zich kan optrekken, maar ook waarmee ze zichzelf kunnen profileren. Met dit concept kan Atheneeke Tongeren concreet aantonen waaraan ze werken.

8 Reflectie

Ik heb lange tijd vastgezeten in de fase oriëntatie. Ik kreeg mijn onderzoek niet gekaderd omdat mijn externe partner ook graag meer onderzoek naar meertaligheid op school wou. Uiteindelijk heb ik een gesprek gehad met lector Karen Reekmans die een duidelijk verschil schetste tussen meertaligheid en taalinitiatie. Op basis van haar idee heb ik een voorstel bij mijn externe partner gedaan om rond taalinitiatie te werken.

Het afbakenen van mijn onderzoek duurde lang omdat ik geen concrete planning kreeg opgesteld. Na een gesprek met mijn promotor, mevrouw Katrien Daerden, heb ik een planning opgesteld die ik kon voorleggen aan mijn externe partner. Uiteindelijk hebben we samen besloten tegen welke deadlines bepaalde fases in mijn onderzoek moesten af zijn.

Ik ben doorheen dit onderzoek gegroeid in mijn verantwoordelijkheid nemen op vlak van organisatie. Als organisator is het belangrijk dat je zowel je eigen planning als die van anderen respecteert.

Het verzamelen van informatie verliep niet altijd even vlot. Ik vond het moeilijk om relevante informatie te selecteren omdat ik in de omgekeerde richting te werk ben gegaan. Samen met taalcoach Kim Reumers ben ik vrij snel begonnen aan het uitwerken van de effectieve leerlijnen. Hierdoor hinkte de literatuurstudie een beetje achterop.

Eens ik de leerlijnen op punt had, kon ik beginnen aan de literatuurstudie. Wat is taalinitiatie nu net en wat is het verschil met talensensibilisering. Uiteindelijk heb ik een duidelijk kader kunnen neerzetten omtrent taalinitiatie.

Zoals hierboven al vermeld verliep de ontwerpfasen heel goed. Het eindproduct is snel tot stand gekomen en heeft weinig aanpassingen nodig gehad. Mijn externe partner en ikzelf zijn zeer fier op het resultaat.

9 Bibliografie

- (2016). Opgehaald van MilaLila: <http://www.milalila.com/>
- Crevits, H. (2014, Oktober 24). *Beleidsnota 2014-2019*. Opgehaald van Vlaamsparlement: <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1049415>
- Europees referentiekader talen. (sd). *ERK/leerling*. Opgehaald van ERK: http://www.erk.nl/leerling/voor_leerling/
- Gielen, S., Padmos, T., Philips, I., & Truyts, I. (2012). *Talensensibilisering in het kleuter- en lager onderwijs*. Leuven: Centrum voor Taal en Onderwijs en Steunpunt Diversiteit en Leren.
- Goethals, M., Van Oosthuyze, S., & Verhelst, M. (2006). *Een wereld vol talen: Vreemde taleninitiatie in het kleuter- en lager onderwijs*. Leuven: Centrum voor Taal & Onderwijs.
- Learning centers international. (sd). *Taalsensibilisering en taalinitiatie*. Opgehaald van LCI-info: <http://www.lci-info.com/nl/taalinitiatie/taalinitiatietaalsensibilisering.pdf>
- MiniMaxine. (sd). Averbode.
- Oh là là . (sd). VAN IN.
- Onderwijs Vlaanderen. (2017, juli 3). *Onderwijsaanbod vreemde talen in het gewoon basisonderwijs*. Opgehaald van Data-onderwijs.Vlaanderen: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=15073>
- Pedagogische begeleidingsdienst. (2017-2018). *Standpunt moderne vreemde talen in het basisonderwijs*. Opgehaald van Vlor: <https://assets.vlor.be/www.vlor.be/attachment/Standpunt%20moderne%20vreemde%20talen%20in%20het%20basisonderwijs.pdf>
- Raad basisonderwijs. (2017). *Sterker Frans in het*. Brussel: VLOR.

10 Bijlagen

Bevraging: De gesproken thuistalen van de leerlingen in de basisschool Atheneeke Tongeren.

Het is belangrijk dat alle leerlingen zich goed voelen op school. De gesproken taal speelt hierin een grote rol. Deze enquête dient zicht te brengen op de thuistaal, de schooltaal en de taal die de leerlingen het liefst spreken. Door hierop in te spelen kunnen wij als school een betere, veiligere en meer leerrijke omgeving creëren. Wij danken u alvast voor uw deelname.

Vraag 1) Ik zit in:

- De 1^e kleuterklas.
- De 2^e kleuterklas.
- De 3^e kleuterklas.

- Het 1^e leerjaar.
- Het 2^e leerjaar.
- Het 3^e leerjaar.
- Het 4^e leerjaar.
- Het 5^e leerjaar.
- Het 6^e leerjaar.

Vraag 2) Waar ben je geboren?

- België (Wallonië)
- België (Vlaanderen)
-

Vraag 3) Welke taal spreek je thuis het meest?

- Frans
- Nederlands
- Turks
- Marokkaans
- Engels
-

Vraag 4) Welke taal spreek je het liefst? (hoeveel hou je van je talen.) Kleur tot aan de cijfers.

4 = heel veel. 3 = veel. 2 = gemiddeld. 1 = heel weinig.

Silas Vanlangenakker

